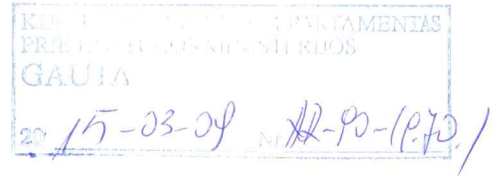

MINDAUGAS MAČIULIS

**Sudargo piliakalnių teritorijų ir apsaugos zonos (Šakių r.)
archeologinių žvalgomųjų tyrimų
2014 m.**

ATASKAITA

**Vilnius
2015 metai**

Kultūros paveldo centro Paveldosaugos
bibliotekos Dokumentų fondai
Fondo Nr. 39
Apyrašo Nr. 4382
Apsk. Vien. Nr. _____

TURINYS

ĮVADAS.....	3
OBJEKTO APRAŠYMAS IR ISTORINĖ APŽVALGA.....	4
ANKSTESNIŲ METŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ APŽVALGA.....	5
ŠURFAS Nr.1.....	7
ŠURFAS Nr.2.....	8
ŠURFAS Nr.3.....	8
ŠURFAS Nr.4.....	9
ŠURFAS Nr.5.....	9
ŠURFAS Nr.6.....	10
ŠURFAS Nr.7.....	10
ŠURFAS Nr.8.....	11
ŠURFAS Nr.9.....	12
ŠURFAS Nr.10.....	13
ŠURFAS Nr.11.....	14
ŠURFAS Nr.12.....	16
ŠURFAS Nr.13.....	17
ŠURFAS Nr.14.....	17
ŠURFAS Nr.15.....	17
ŠURFAS Nr.16.....	18
ŠURFAS Nr.17.....	18
ŠURFAS Nr.18.....	19
IŠVADOS.....	21
BRĖŽINIŲ IR PLANŲ SĄRAŠAS.....	23
BRĖŽINIAI.....	24
TYRIMŲ FOTOFIKSACIJOS SĄRAŠAS.....	34
TYRIMŲ FOTOFIKSACIJA.....	37
PRIEDŲ SĄRAŠAS.....	61
PRIEDAI.....	62
Archeologinių tyrimų projektas.....	62
Archeologinių tyrimų leidimas.....	72
Informacinė lentelė leidiniui Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje.....	74
Kompaktinis diskas.....	75

IVADAS

Šakių rajono savivaldybės užsakymu 2014 metų spalio mėnesį Sudargo piliakalnių komplekso teritorijoje ir apsaugos zonoje planuojamų automobilių stovėjimo aikštelės, privažiavimo kelio prie kapinių atkarpos, tako, taip pat, suprojektuotų medinių laiptų, pakeliamo užtvaro, lauko tualetų, bei atnaujinamų trijų medinių tiltelių vietose buvo atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai. Tyrimams vadovavo ataskaitos autorius archeologas Mindaugas Mačiulis. Šiems tyrimams 2014-09-25 buvo išduotas leidimas LA – 364 (žiūrėti priedą Nr. 2).

Pagal Mokslinės archeologijos komisijos aprobuotą tyrimų projektą (žiūrėti priedą Nr. 1) jų metu buvo ištirtas 27 m² plotas, kasant 1x1 m² dydžio šurfus suprojektuotų privažiavimo kelio atkarpos prie kapinių, automobilių stovėjimo aikštelės, tako, laiptų, lauko tualetų vietose, 2x1 m² dydžio šurfus atnaujinamų trijų medinių tiltelių vietose bei suprojektuoto pakeliamo užtvaro vietoje ištiriant 2x2 m² dydžio šurfą.

Žemę kasė VŠĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“ darbininkai: Vytautas Jasinevičius, Alius Kviklys, Rytis Meidūnas, Darius Noreika. Kasamą šurfų žemę metalų detektoriumi tikrino, vietoje, bei vėliau kompiuteryje brėžinius braižė, tyrimų metu fotografavo, šurfus niveliavo ataskaitos autorius. Tyrimų metu buvo panaudotas diskriminacinis metalų detektorius „MINELAB „X-TERRA 70“, veidrodinis fotoaparatas „Cannon eos 350D“, šurfų koordinatėms žymėti naudotas GPS imtuvas „Garmin“ (paklaida 2-3 metrai), šurfų niveliacijai naudotas optinis nivelyras „Leica“, į tyrimus vykta automobiliu „Mercedes benz 100D“. Šurfų koordinatės pateikiamos LKS-94 koordinačių sistemoje, šurfams perbraižyti naudota programa „CorelDraw X5“.

OBJEKTO APRAŠYMAS IR ISTORINĖ APŽVALGA

Penki Sudargo vardu žinomi piliakalniai (Sudargo sen. Šakių r.) išsidėstę kairiajame Nemuno krante, dvejuose kaimuose (Burgaičiuose ir Grinaičiuose), sudarydami du gynybinius kompleksus.

Pirmoji grupė – Sudargo, Grinaičių piliakalnis, vad. Balnakalniu ir Sudargo, Grinaičių II vad. Žydkapiu piliakalnis su gyvenvieta.

Spėjama, jog komplekso pagrindinės pilies vieta buvęs piliakalnis vad. Žydkapiu. Jis yra įrengtas daubų apsuptame aukštumos kyšulyje. Piliakalnis vad. Balnakalniu, esantis apie 100 m į PR nuo vad. Žydkapiu, buvęs pastarojo priešpiliu. Pagrindinio piliakalnio aikštelė pailga, apie 40x30 m dydžio, išėsta ŠR-PV kryptimi. Iš Š, R, V ją saugo statūs iki 25 m aukščio šlaitai, o iš PV nuo gretutinių aukštumų – 30 m ilgio ir 20 m pločio pylimas, nuo gretimos aukštumos siekias 3,5 m aukščio. Tarp pylimo ir aukštumos yra atkurtas buvęs griovys. Piliakalnio aikštelė, pylimas ir greta jo esanti aukštumas yra smarkiai paveikti žmonių veiklos per pastaruosius šimtmečius – aukštumoje ir piliakalnio aikštelėje XVIII – XIX a. įrengtos žydų kapinės, pylimas, aikštelė ir šlaitų viršutinė dalis II pasaulinio karo metais iškasinėta apkasais.

Antroji grupė – Sudargo, Burgaičių piliakalnis vad. Vorpiliu, Sudargo, Burgaičių II piliakalnis, vad. pilaite, ir Sudargo, Burgaičių III piliakalnis. Šis piliakalnių kompleksas yra įrengtas apie 450 m į ŠR nuo pirmosios grupės.

Pagrindinė pilies vieta – Vorpilis yra įrengtas aukštumos kyšulyje. Jo papilys vad. pilaite yra įrengtas apie 100 į pietryčius. Pagrindinio piliakalnio 30x30 m dydžio aikštelė išlikusi nepilnai, nes ŠV iškyšulio šlaitas smarkiai erodavęs. Iš Š ir R pusių piliakalnį saugo statūs iškyšulio šlaitai nuo Nemuno siekiantys net 35 m aukščio, V šlaitas žemesnis, statintas, jo aukštis apie 13 m. Nuo iš P pusės besidriekiančios aukštumos piliakalnio aikštelę saugojęs pylimas pylimas ir griovys buvę nuarti, tačiau dabar atkurti. Piliakalnio aikštelė sužalota II pasaulinio karo metais kasant apkasus.

Piliakalnio papilys vad. Pilaite, yra įrengtas 10 m žemesniame nei gretimos aukštumos kyšulyje ir iš visų pusių supamas daubų. Aikštelės kraštai nuslinkę, ŠR šlaitas eroduoja. Išlikusi aikštelės dalis apie 15 m ilgio ŠR-PV kryptimi ir apie 10 m pločio.

PV jos gale įrengtas apie 3 m aukščio pylimas.

Trečiasis, bevardis, į kultūros vertybių registrą įrašytas komplekso piliakalnis yra apie 90 m į PR nuo Pilaitės, kyšulyje esančiame apie 13 m žemiau Nemuno krantų aukštumų. Š kyšulio šlaitas nuslinkęs, eroduojantis. Aikštelė siaura, išėsta 55 m šiaurės rytų – pietvakarių kryptimis, jos R gale 1 m aukščio pakilimas, traktuojamas kaip pylimo liekanos. V. Kliugatės tyrimai parodė, jog tai natūrali kalva, kuri neturi

nieko bendra su gynybine funkcija. Visa aikštelė iškasiota apkasais. Kulikauskams ir vėliau Kliaugaitėi tyrinėjant šį saugomą kaip piliakalnį objektą aikštelėje vertingo kultūrinio sluoksnio nesurasta¹.

ANKSTESNIŲ METŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ APŽVALGA

1970 metais piliakalnių kompleksą tyrinėjo Kulikauskai. Jie tyrinėjo Balnakalnio, Žydkapių, Pilaitės piliakalnius, žvalgė Vorpilio ir trečiąjį bevardį piliakalnį. 1970 m. Žydkapių piliakalnyje R. Kulikauskienė padarė pylimo R galo pjūvį, aikštelėje ištyrė 2 plotus iš viso 72 m². Pylimas supiltas per du kartus. Ankstyvasis I m aukščio pylimas plūktas iš molio, išorinėje pusėje tvirtintas akmenimis. Jo išorėje iškastas griovys. Šie įtvirtinimai datuojami pirmaisiais amžiais po Kr. Šiam laikotarpiui priklauso po vėlyvu pylimu aptiktas 25 cm storio kultūrinis sluoksnis. Jame rastas židinyš, geležinis peilis-pjautuvėlis, kaulinės ylos fragmentas, lygi ir grublėta keramika, gyvulių kaulai. II tūkst. pradžioje pylimas paaukštintas ir praplatintas ant jo supilant dalį kultūrinio sluoksnio, jį užplūskiant 1 m storio molio sluoksniu. Šiam laikotarpiui priklauso ir sukamųjų girnų apatinio akmens fragmentas. Tyrėjai piliakalnį datavo II-V a.

2006 m. piliakalnį tyrinėjo V. Kliaugaitė. Tyrimų metu, siekiant išsiaiškinti buvusį piliakalnio pylimo reljefą, padaryti nedideli pjūviai – viso ištirtas 29,25 m² plotas.

2009 m. M. Kvedaravičius vad. Žydkapių piliakalnio pylimo išorinėje pusėje, siekiant atkurti karo metu suniokotą pylimą ištyrė 390 m² jo paviršiaus plotą (iki projekcinio 20 cm gylio), nuimant velėną bei fiksuojant atidengtą paviršių.

Piliakalnio atkuriamo pylimo griovio vietoje jis ištyrė 8 plotus (viso 376 m²). Jie matuoti išilgai griovio, ištiriant jį visu ilgiu. Viršutiniame perkasų sluoksnyje (0-20 cm gylyje) surasta keliolika vienetų vėlyvos, XVIII-XX a. datuojamos keramikos fragmentų. 1-1,6 m gylyje aptikti 56 XVIII-XIX a. datuojami palaidojimai, kurių didesnę dalį sudarė, vaikų ir kūdikių kapai².

2005 m. G. Zabiela, siekiant aptikti ir lokalizuoti piliakalnio papėdžių senovės gyvenvietes, tyrinėjo Sudargo – Grinaičių piliakalnių aplinką (12 m²). Į PV-P nuo piliakalnių aptiktas 0,70-1 m storio kultūrinis sluoksnis, kuris pagal keramiką yra datuojamas I tūkstantmečiu³.

2006 m. Žydkapių piliakalnio senovės gyvenvietėje įrengiant informacinį stendą, čia archeologas Z. Baubonis ištyrė vieną 1x1 m dydžio šurfą. Surastas iki 80 cm storio dviejų horizontų kultūrinis sluoksnis be jokių radinių⁴.

¹ Zabiela G., Baubonis Z., Lietuvos piliakalnių atlasas, T.2, V., 2005 m., p. 390-394;

² Kvedaravičius M., Pranckėnaitė E., Zalepūgienė A., Sudargo (Grinaičių) piliakalnis, ATL 2009 metais, 2010 m., p. 53-56;

³ Zabiela G., Sudargo piliakalnių aplinkos (Šakių r., Sudargo sen.) 2005 metų archeologinių žvalgomųjų tyrimų ataskaita, LIIA, B. 4572, p. 17;

1970 metais Balnakalnio piliakalnyje ištirtas P galo pylimas ir pusė aikštelės (iš viso ištirtas 45 m² plotas). Tyrėjai nustatė, jog kultūrinio sluoksnio piliakalnyje nėra, pagal pavienius radinius piliakalnį datavo V-VI a.

Sudargo – Burgaičių piliakalnį archeologai tik žvalgė, aptikę jo aikštelėje neintensyvių kultūrinį sluoksnį.

Archeologiniai tyrimai, siekiant parengti Vorpilio piliakalnio gynybinio pylimo ir griovio restauravimo projektą, 2006 m buvo pradėti V. Kliaugatės. Tyrinėjimų metu buvo padarytas piliakalnio gynybinių įtvirtinimų – pylimo ir griovių pjūvis (viso 90 m² plotas). Piliakalnio aikštelėje ir už aukštumoje buvusioje senovės gyvenvietėje buvo aptiktas nestoras kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika, kurios daugumą sudarė grublėtoji, pavieniais dirbiniais. Pagal radinius, piliakalnis datuojamas I tūkstantmečiu – II tūkstantmečio pradžia⁵.

2007 m. archeologiniai tyrimai Vorpilio piliakalnyje pratęsti (vad. E. Pranckėnaitė). Ištirtas 433,5 m² plotas. Perkasose užfiksuoti du grioviai, bei stipriai apardyto, nuarto pylimo liekanos. Piliakalnio kultūrinis sluoksnis yra stipriai suardytas arimų. 2007 m. tyrimų metu kultūrinis sluoksnis buvo surasta piliakalnio aikštelėje – Š tyrinėjamų plotų dalyje. Kultūrinio sluoksnio storis siekė 20-35 cm. Į aukštumos pusę kastoje perkasoje, kiek į vakarus nuo anksčiau V. Kliaugaitės tirtos vietos, senovės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio neaptikta⁶.

2008 metais tyrimų vadovė pabaigė tyrimus piliakalnio griovio ir pylimo vietoje. 2008 metais ištirti dar 8 plotai, bendras 236 m² plotas. Tyrimai atlikti palei piliakalnio ŠR pakraštį, daugiausia buvusio gynybinio griovio vietoje. Griovio plotis siekia 5-6,4 m, gylis – 1,4-2 m. Intensyvaus sluoksnio neaptikta, rastos kelios dešimtys keramikos šukių.

Taip pat tyrimų metu buvo ištirtas piliakalnio aikštelės ŠR pakraštys, kur buvo numatomi šlaito planiravimo darbai. Čia ištirta 2,5 m pločio nei 12,5 m ilgio juosta. Tyrinėtoje vietoje įžemis pasiektas 30-50 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Ištirtas 32,25 m² plotas. Chronologija liko nepakeista⁷.

1970 m tyrimų metu Pilaitės piliakalnio aikštelėje (bendras tyrimų plotas 30 m²) aptiktas 30-40 cm storio neintensyvių kultūrinis sluoksnis su lipdytine lygiasiene, gnaibyta bei žiesta keramika, titnago skalda, gyvulių kaulais bei šlaku. Tyrėjai piliakalnį datavo XVIII – XIV a.

⁴ Baubonis Z., Nemuno dviračių trasos informacinių stendų vietų Kukarskės, Maštaičių, Sudargo, Žemosios Panemunės, Žuklių piliakalnių (Šakių raj.) archeologinių žvalgomųjų tyrimų ataskaita, Vilnius, 2010 m., p. 7-8;

⁵ Kliaugaitė V., Sudargo piliakalnių (A1493-1497), Šakių r., 2006 m. archeologinių tyrimų ataskaita, LIIA, B. 4658;

⁶ Pranckėnaitė E., Sudargo, Burgaičių piliakalnio (A1495), Šakių r., 2007 metų archeologinių tyrimų ataskaita, LIIA;

⁷ Pranckėnaitė E., Sudargo, Burgaičių piliakalnio (Vorpilio, A1495), Pilaitės (A1496), Šakių r., 2008 metų archeologinių tyrimų ataskaita, LIIA;

2005 metais G. Zabelos tyrimų metu Sudargo – Burgaičių piliakalnio aplinkoje buvo iškasta 20 (1x1 m dydžio) šurfų. Ištirtas 20 m² plotas. Aukštumoje senovės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio nebuvo surasta. Jis rastas tik apie 10 m juostoje palei šlaito link Nemuno pakraštį.

2012 metais, archeologė S. Širvydaitė – Šliupienė atliko žvalgomouosius archeologinius tyrimus bei žvalgymus visoje Sudargo piliakalnio komplekso teritorijoje, projektuojamų infrastruktūros vietų vietose. Tyrimų metu šurfais buvo ištirtas 55 m² plotas. Pilitės piliakalnio aplinkoje tirtuose šurfluose aptikta radinių datuojamų VIII – XIV a. Taip pat projektuojamų automobilių stovėjimo aikštelės, bei alternatyvios automobilių stovėjimo aikštelėse rastos dvi akmens amžiaus radimvietės⁸.

ŠURFAS Nr. 1

(Planas Nr. 2, Foto Nr. 1–5)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio PV dalyje, šalia esančio žvyruoto tako, suprojektuoto pakeliamo užtvaro vietoje (plane pažymėtas U-1). Šurfas tirtas 2x2 m dydžio (4 m²), orientuotas pasaulio šalių kryptimis (180-360 °). Šurfo centro koordinatės: X – 412908, 85, Y – 6102236, 71. Šurfas buvo suskirstytas kvadratais, kurie iš P į Š žymėti arabiškais skaitmenimis 1 ir 2, o iš V į R kvadratams žymėti paliktos lotyniškos abėcėlės raidės A ir B.

Šurfe (Habs 61, 33 m), po 5-10 cm storio velėnos sluoksniu atidengtas apie 2-5 cm storio smulkios sutankintos skaldelės sluoksnelis be jokių radinių.

Po šiuo sluoksniu, kv. AB1/2 sandūroje (centrinėje šurfo dalyje) atidengtas apie 75-80 cm pločio P-Š (180-360°) kryptimis orientuotas elektros kabelio perkasimas, iki 30 cm gylio užpildytas permaišyta ruda žeme (buvusiu armeniu) kartu su vietomis pasitaikiančiais smulkiais apie 2x2x2 cm dydžio rieduliukais (matyt, buvusi smulkios frakcijos skalda). Ties šia vieta šurfas toliau gilinamas nebuvo. Tuo tarpu, likusiose šurfo vietose (kuriose nėra minimo perkasimo), po paviršiniaus sluoksniu atidengtas apie 20-25 cm storio rudos žemės (armens) sluoksnelis be jokių radinių. Po šiuo sluoksniu šurfe rastas įžemis – švarus gelsvas smėlis be jokių priemaišų.

Įžemyje, ties kv. A1 atidengtas apie 20x25x20 cm dydžio lauko riedulys, bei aplink jį apie 30x35 cm plotelyje susidariusi natūrali rudo molio linzė.

Šurfas ištirtas iki 50 cm gylio (Habs 60, 83 m).

Šurfo P sienelės stratigrafija⁹:

5-10 cm – velėna;

⁸ Širvydaitė S., Sudargo piliakalnių aplinka, ATL 2012 metais, p. 128-129;

⁹ Stratigrafijai aprašyti pasirinktos dvi sienelės, nes šurfe nesurasta archeologiškai vertingo sluoksnio, bei esantys sluoksniai esti be jokių ryškesnių pakitimų.

2-5 cm – smulki skaldelė;

30 cm storio, bei 80 cm pločio perkasimas ties kv. A/B sandūra;

25 cm – ruda maišyta žemė (armuo) ties kv. A (iš dalies), B (iš dalies);

32 bei 41 cm gylyje – įžemis;

Šurfo R sienelės stratigrafija:

5-10 cm – velėna;

2-5 cm – smulki skaldelė;

25 cm – ruda maišyta žemė (armuo)

35 cm gylyje – įžemis.

ŠURFAS Nr. 2

(Planas Nr. 2, Foto Nr. 6–9)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio PV dalyje, šalia esančio žvyruoto tako, suprojektuoto privažiavimo kelio prie kapinių atkarpos vietoje. Šurfas tirtas 1x1 m dydžio, orientuotas pasaulio šalių kryptimis (180-360 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413009, 91, Y – 6102159, 75.

Šurfe (Habs 63, 35 m) po 8-10 cm storio velėnos sluoksniu buvo atidengtas apie 30 cm storio permaišytos pilkos žemės – armens sluoksnis. Jame surastos labai smulkios XIX – XX a. datuojamos keramikos šukelės (neinventorintos). Pastarosios, greičiausia į sluoksnį patekusios iš gretima XIX a. pab. – XX a. pirmoje pusėje šioje vietoje buvusios sodybos.

Po šiuo sluoksniu šurfe rastas įžemis – švarus gelsvas smėlis be jokių priemaišų.

Šurfas iširtas iki 60 cm gylio (Habs 62, 75m).

ŠURFAS Nr. 3

(Planas Nr. 2, Foto Nr. 10–13)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio PV dalyje, šalia esančio žvyruoto tako, suprojektuoto privažiavimo kelio prie kapinių atkarpos vietoje. Šurfas tirtas 1x1 m dydžio, orientuotas pasaulio šalių kryptimis (180-360 °). Šurfo centro koordinatės: X -413047, 7, Y – 6102168, 09.

Šurfe (Habs 63,88 m) po 8-10 cm storio velėnos sluoksniu buvo atidengtas apie 25-30 cm storio permaišytos pilkos žemės – armens sluoksnis be jokių archeologiškai vertingų radinių.

Po šiuo sluoksniu šurfe rastas įžemis – švarus gelsvas smėlis be jokių priemaišų.

Šurfas iširtas iki 60 cm gylio (Habs 63, 28 m).

ŠURFAS Nr. 4

(Planas Nr. 2, Foto Nr. 14–17)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio PV dalyje, šalia esančio asfaltuoto keliuko, suprojektuotos automobilių stovėjimo aikštelės V kampe (plane pažymėta P-3), sulaukėjusioje pievoje. Šurfas tirtas 1x1 m dydžio, orientuotas pasaulio šalių kryptimis (180-360 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413142, 56, Y – 6102078, 17.

Šurfe (Habs 44, 7m) po 8-10 cm storio velėnos sluoksniu buvo atidengtas apie 30-50 cm storio permaišyto molingo smėlio sluoksnis be jokių archeologiškai vertingų radinių. Sluoksnis akivaizdžiai storėja link šurfo P dalies, kur pasiekia maksimalų 50 cm storį.

Po šiuo sluoksniu visame šurfe atidengtas 5-10 cm storio amorfiškas sunkiai planigrafiškai bei stratigrafiškai išsiskiriantis smėlingo juodžemio sluoksnelis. Jame surastos dvi labai smulkios XIX – XX a. datuojamos keramikos šukelės (neinventorintos). Kaip spėjama, šis sluoksnelis yra buvęs žemės paviršius XX a., kuris vėliau buvo užstumdytas aukščiau minimu molingo smėlio sluoksniu šioje vietoje įrengiant kelią.

Po šiuo sluoksniu šurfe rastas apie 10- 15 cm storio gelsvai baltos spalvos molingas smėlis be jokių radinių, o po juo rastas įžemis – baltos spalvos labai molingas smėlis su rudo molio linzėmis.

Šurfas ištirtas iki 90 cm gylio (Habs 43, 8 m).

ŠURFAS Nr. 5

(Planas Nr. 2, Foto Nr. 18–21)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio PV dalyje, šalia esančio asfaltuoto keliuko, suprojektuotos automobilių stovėjimo aikštelės Š kampe (plane pažymėta P-3), sulaukėjusioje pievoje. Šurfas tirtas 1x1 m dydžio, orientuotas pasaulio šalių kryptimis (180-360 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413148, 6, Y – 610083, 84.

Šurfe (Habs 44, 1 m) po 8-10 cm storio velėnos sluoksniu buvo atidengtas apie 20 cm storio permaišyto smėlio su negausia molio priemaiša sluoksnelis be jokių datuojančių radinių. Sluoksnyje pastebima smulkių apie 2x2x2 – 2x3x4 cm dydžio pavienių rieduliukų (greičiausia, patekę į sluoksnį kelio tiesimo metu).

Po šiuo sluoksniu atidengtas 30-40 cm storio permaišyto molingo smėlio sluoksnis be jokių archeologiškai vertingų radinių. Sluoksnis storėja link šurfo P dalies, kur pasiekia maksimalų 40 cm storį.

Po šiuo sluoksniu šurfe atidengtas 2-5 cm storio amorfiškas sunkiai planigrafiškai bei stratigrafiškai išsiskiriantis smėlingo juodžemio sluoksnelis be jokių radinių.

Po šiuo sluoksniu šurfe rastas apie 40-50 cm storio rusvas molingas smėlis be jokių datuojančių radinių. Atkreiptinas dėmesys, jog sluoksnyje kur ne kur pastebima labai smulkių pavienių angliukų.

Po šiuo sluoksniu rastas įžemis – baltos spalvos labai molingas smėlis.

Šurfas iširtas iki 140 cm gylio (Habs 42, 7 m).

ŠURFAS Nr. 6

(Planas Nr. 2, Foto Nr. 22–26)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio PV dalyje, šalia esančio asfaltuoto keliuko, suprojektuotos automobilių stovėjimo aikštelės P kampe (plane pažymėta P-3), sulaukėjusioje pievoje. Šurfas tirtas 1x1 m dydžio, orientuotas PR – ŠV kryptimis (130-310 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413147, 83, Y – 6102071, 82.

Šurfe (Habs 43, 7 m) po 10 cm storio velėnos sluoksniu buvo atidengtas apie 10-15 cm permaišyto pilko juodžemio – armens sluoksnelis be jokių radinių. Jame pasitaiko tik labai smulkių apie 1x2x2 cm – 2x2x cm dydžio pavienių rieduliukų.

Po šiuo sluoksniu atidengtas 70-100 cm storio permaišyto molingo smėlio sluoksnis be jokių archeologiškai vertingų radinių. Sluoksnis storėja link šurfo PR dalies, kur pasiekia maksimalų 100 cm storį. Sluoksnyje jokių datuojančių radinių nesurasta.

Po šiuo sluoksniu šurfe rastas įžemis – baltos spalvos labai molingas smėlis.

Šurfas iširtas iki 140 cm gylio (Habs 42, 3 m).

ŠURFAS Nr. 7

(Planas Nr. 2, Foto Nr. 27–29)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio PV dalyje, suprojektuoto lauko tualetu vietoje (plane pažymėta WC), sulaukėjusioje pievoje. Šurfas tirtas 1x1 m dydžio, orientuotas pasaulio šalių kryptimis (180-360 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413157, 39, Y – 6102073, 39.

Šurfe (Habs 43, 1 m) po 8-10 cm storio velėnos sluoksniu buvo atidengtas apie 15-20 cm storio permaišyto pilko juodžemio – armens sluoksnis be jokių datuojančių radinių.

Po šiuo sluoksniu atidengtas 90-100 cm storio permaišyto molingo smėlio sluoksnis be jokių archeologiškai vertingų radinių.

Po šiuo sluoksniu visame šurfe atidengtas 5-10 cm storio amorfiškas sunkiai planigrafiškai bei stratigrafiškai išsiskiriantis smėlingo juodžemio sluoksnelis. Tai tas pats sluoksnelis kuris buvo atidengtas šurfuose Nr. 4, 5. Kaip spėjama, šis sluoksnelis yra buvęs žemės paviršius XX a., kuris vėliau buvo užstumdytas aukščiau minimu molingo smėlio sluoksniu šioje vietoje įrengiant kelią. Jame radinių nesurasta.

Po šiuo sluoksniu atidengtas apie 20 cm storio baltos spalvos molingas smėlis be jokių radinių, o po juo rastas įžemis – baltos spalvos labai molingas smėlis su rudo molio smulkioomis linzėmis.

Šurfas ištirtas iki 225 cm gylio (Habs 40, 85 m).

ŠURFAS Nr. 8

(Planas Nr. 2, 4, Foto Nr. 30–33)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio R dalyje, atnaujinamo medinio tiltelio vietoje (plane pažymėta MT-2), didžiąja savo dalimi ant smulkia skaldele padengto tako, į ŠR nuo bevardžio upelio, jo šlaite. Šurfas tirtas 2x1 m dydžio, orientuotas PV-ŠR kryptimis (210-30°). Šurfo centro koordinatės: X – 413394, 96, Y – 6102130, 6. Šurfas buvo suskirstytas kvadratais, kurie iš ŠR į PV žymėti lotyniškos abėcėlės raidėmis A ir B, o iš ŠV į PR kvadratams žymėti paliktas arabiškas skaitmuo 1.

Šurfe (Habs 21, 3 – 21, 1 m) po 10-15 cm storio velėnos sluoksniu (šis sluoksnis atidengtas tik ŠR, bei PV šurfo pakraščiuose), o centrinėje dalyje po 8-10 cm storio smulkios skaldelės, bei tako pakloto sluoksniais (apie 5-6 cm storio sutankinto rudo molio, bei 5-12 cm storio gelsvo smėlio sluoksniais) atidengtas 15-25 cm storio šlapio, pilko, smėlingo priekrantės juodžemio sluoksnelis be jokių radinių.

30-35 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 21 – 20, 95 m) po aukščiau minimais sluoksniais atidengtas apie 10-20 cm storio šlapias, durpingas juodžemio sluoksnelis be jokių radinių. Sluoksnelis labai neintensyvus, amorfiškas, jame pastebima labai daug smulkių tamsesnių juodžemio mikrosluoksniavimų. Sluoksnelis planigrafiškai kiek leidžiasi link šurfo PR dalies (link bevardžio upelio vagos).

Po šiuo sluoksneliu vėl preparuojamas neintensyvus, bei šlapias priekrantės smėlingo juodžemio sluoksnelis be jokių radinių. Preparuojant šį sluoksnelį, bei pasiekus 80 cm gylį nuo žemės paviršiaus (Habs 20, 5 m), šurfą užtvindė intensyvūs upelio vandenys.

Šurfe įžemis nepasiektas.

Šurfas ištirtas iki 110 cm gylio (Habs 20, 2 m).

Šurfo PR sienelės stratigrafija:

10 – 15 cm – velėna ties kv. A (iš dalies), 8 – 10 cm skaldele ties kv. A (iš dalies) B;

5 – 6 cm – sutankintas rudas molis ties kv. A (iš dalies), B;

5 – 12 cm – gelsvos spalvos smėlis ties kv. A (iš dalies), B;

15-20 cm – pilkas smėlingas juodžemis;

10-15 cm – durpingas juodžemis;

20-40 cm – pilkas smėlingas juodžemis;

Šurfo ŠR sienelės stratigrafija:

- 10-15 cm – velėna;
- 20-25 cm – pilkas smėlingas juodžemis;
- 20 cm – durpingas juodžemis;
- 25-50 cm – pilkas smėlingas juodžemis;

ŠURFAS Nr. 9

(Planas Nr. 2, 5, Foto Nr. 34–39)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio R dalyje, atnaujinamo medinio tiltelio vietoje (plane pažymėta MT-2), ant žolės į PV nuo bevardžio upelio, jo šlaite. Šurfas tirtas 2x1 m dydžio, orientuotas PR-ŠV kryptimis (121-301°). Šurfo centro koordinatės: X – 413399,67, Y - 6102127, 9. Šurfas buvo suskirstytas kvadratais, kurie iš PR į ŠV žymėti lotyniškos abėcėlės raidėmis A ir B, o iš PV į ŠR kvadratams žymėti paliktas arabiškas skaitmuo 1.

Šurfe (Habs 20, 77 – 20, 53 m) po 10 cm storio velėnos sluoksniu atidengtas 15-30 cm storio šlapio, pilko, molingo juodžemio sluoksnelis be jokių radinių.

30-35 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 20, 47 – 20, 42 m), po aukščiau minimais sluoksneliais rastas apie 10-20 cm storio šlapias priekrantės smėlingas juodžemis be jokių radinių. Sluoksnelis labai neintensyvus, amorfiškas. Sluoksnyje pastebimi smulkūs apie 2-3 cm storio pilko sąnašinio smėlio intarpai.

40-42 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 20, 37 – 20, 35 m) šurfe rastas įžemis – gelsvos spalvos šlapias žvyringas smėlis.

Šurfas ištirtas iki 55 cm gylio (Habs 20, 22 m).

Įžemyje (Habs 20, 22- 20, 2 m), kv. B1 Š dalyje, atidengtas 20 cm skersmens netaisyklingo ovalo formos duobės (stulpavietės (?)) kontūras. Jos dalinio pjūvio padaryti nepavyko, kadangi į šurfą skverbėsi intensyvūs upelio vandenys, o užpildą sudarantis smulkus labai vandeningas žvirgždas tiesiog užslinkdavo daromą pjūvį. Todėl, jos formą pavyko nustatyti tik pilnai ją išpreparavus. Jos dugnas – užapvalintas. Duobė buvusi 10 cm gylio nuo jos viršaus (Habs 20, 12 – 20, 1 m).

Šurfo PV sienelės stratigrafija:

- 10 cm – velėna;
- 20 – 30 cm – pilkas, molingas juodžemis;
- 10 – 20 cm – pilkas, smėlingas juodžemis;
- 40 – 42 cm gylyje įžemis – šlapias, žvyringas smėlis;

Šurfo ŠV sienelės stratigrafija:

- 10 cm – velėna;

- 15 – 25 cm – pilkas, molingas juodžemis;
- 10- 20 cm – pilkas, smėlingas juodžemis;
- 40 – 42 cm gylyje įžemis – šlapias, žvyringas smėlis;

ŠURFAS Nr. 10

(Planas Nr. 2, 6, Foto Nr. 40–44)

Šurfas tirtas II Sudargo piliakalnio su gyvenvietė teritorijos PR dalyje, didžiąja savo dalimi ant pašlaitėje esančio vidutinė skaldele padengto tako, atnaujinamo medinio tiltelio vietoje (plane pažymėta MT-2). Šurfas tirtas 2x1 m dydžio, orientuotas PR-ŠV kryptimis (131-229 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413501, 92, Y – 6102083, 26. Šurfas buvo suskirstytas kvadratais, kurie iš PR į ŠV žymėti lotyniškos abėcėlės raidėmis A ir B, o iš PV į ŠR kvadratams žymėti paliktas arabiškas skaitmuo 1.

Šurfe (Habs 32 m) kv. A1, B1 (iš dalies) po 5-8 cm storio sutankintos skaldelės sluoksniu rastas apie 10 – 12 cm storio sutankintas gelsvo smėlio sluoksnelis (tako paklotas), po kuriuo rasta 1,5 mm storio juodos geotekstilės plėvelė (esančio tako pagrindas). Geotekstilė buvo perpjauta ties šurfo PV bei ŠR sienelėmis, ją atlenkiant ir padedant prie šurfo PR sienelės. Po ja šiuose tiriamuose kvadratuose atidengtas 15-20 cm storio rudo molio sluoksnelis be jokių radinių. Tuo tarpu, likusioje šurfo dalyje (ŠV šurfo dalyje) ties kv. B1 (iš dalies) po 10 cm storio velėnos sluoksniu atidengtas 25-30 cm permaišyto pilko juodžemio – armens sluoksnis be jokių datuojančių radinių.

40 - 42 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 31, 6 – 31, 58 m), po aukščiau minimais sluoksniais, ties kv. A1,B1 (iš dalies), po aukščiau minimais sluoksniais dengiasi iki 25 cm storio maišyto molingo juodžemio sluoksnelis be jokių radinių. Sluoksnelis dengiasi ties kv. B1 (iš dalies), tolygiai storėja link šurfo PR dalies (kalno pašlaitės), kur ties kv. A1 pasiekia maksimalų 25 cm storį. Kaip spėjama, šis sluoksnelis yra užslinkęs virš buvusio piliakalnio šlaito.

Po šiuo sluoksniu šurfe (Habs 31, 6 – 31, 3 m) atidengtas 15-18 cm storio rudo molio sluoksnelis be jokių radinių. Atkreiptinas dėmesys, jog sluoksnelis tolygiai leidžiasi per 20-30 cm link šurfo PR dalies (link kalno pašlaitės). Sluoksnelyje rastas didelis kiekis persiraizgiusių krūmų šaknų, kurių storis nuo 2-5 cm iki 8 cm. Kaip spėjama, šis sluoksnelis yra buvęs užslinkęs piliakalnio šlaito paviršius.

Po šiuo sluoksniu (Habs 31, 45 – 31, 16 m) šurfe atidengtas apie 30-35 cm storio molingo juodžemio sluoksnelis be jokių datuojančių radinių. Atkreiptinas dėmesys, jog sluoksnelyje pastebima daug labai plonų 0,1-0,5 cm storio horizontalių gelsvos spalvos smėlio mikrosluoksnių, kurie būdingi arti vandens esantiems sluoksniams. Sluoksnis leidžiasi per 30-32 cm link šurfo PR dalies (kalno pašlaitės).

70-100 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 31, 3 – 31 m) po šiuo sluoksniu, šurfe rastas įžemis – šlapias, kietas, pilkas molis. Atkreiptinas dėmesys į įžemyje, kv. B1 atidengtą apie 20 cm storio kieto, šlapio, melsvo molio (šlyno) tarp sluoksnių (linzę) be jokių radinių.

Šurfas ištirtas iki 110 cm gylio (Habs 30, 9 m).

Šurfo PV sienelės stratigrafija:

5 – 8 cm – sutankinta skaldelė ties kv. A, B (iš dalies); 10 cm – velėna ties kv. B (iš dalies);

10 – 12 cm – sutankintas gelsvas smėlis ties kv. A, B (iš dalies);

0, 015 cm – juoda geotekstilės plėvelė ties kv. A, B (iš dalies);

25 – 30 cm – permaišytas pilkas juodžemis – armuo ties kv. B (iš dalies);

0 – 25 cm – maišytas, molingas juodžemis, dengiasi ties kv. B (iš dalies), storėja link kv. A, kur 25 cm;

15 – 18 cm – rudas molis su persiraizgiusiomis šaknimis;

30 – 35 cm – molingas juodžemis su 0, 1 – 0, 5 cm storio mikrosluoksniavimu;

70 – 100 cm gylyje įžemis – kietas, pilkas molis; jame ties kv. B (iš dalies) – 20 cm melsvo molio linzė;

Šurfo ŠV sienelės stratigrafija:

10 cm – velėna;

20 – 30 cm – permaišytas pilkas juodžemis – armuo;

18 cm – rudas molis su persiraizgiusiomis šaknimis;

30 cm – molingas juodžemis su 0, 1 – 0, 5 cm storio mikrosluoksniavimu;

70 cm gylyje įžemis – kietas pilkas molis, jame – 20 cm storio molio linzė;

ŠURFAS Nr. 11

(Planas Nr. 2, 7, Foto Nr. 45–50)

Šurfas tirtas II Sudargo piliakalnio su gyvenvietė teritorijos PR dalyje, didžiaja savo dalimi ant pašlaitėje esančio vidutine skaldele padengto tako, atnaujinamo medinio tiltelio vietoje (plane pažymėta MT-2). Šurfas tirtas 2x1 m dydžio, orientuotas PR-ŠV kryptimis (131-229 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413498, 09, Y – 6102079, 43. Šurfas buvo suskirstytas kvadratais, kurie iš PR į ŠV žymėti lotyniškos abėcėlės raidėmis A ir B, o iš PV į ŠR kvadratams žymėti paliktas arabiškas skaitmuo 1.

Šurfo centrinėje dalyje (Habs 32, 3 m) kv. A1 (iš dalies), B1 (iš dalies) po 20 cm storio sutankintu skaldelės sluoksniu rastas apie 10 cm storio sutankintas gelsvo smėlio sluoksnelis (tako paklotas), po kuriuo rasta 1,5 mm storio juodos geotekstilės paklotas (esančio tako pagrindas). Geotekstilė buvo perpjauta ties šurfo PV bei ŠR sienelėmis, ją atlenkiant ir padedant prie šurfo PR sienelės. Tuo tarpu, likusiuose šurfo pakraščiuose (ŠV, bei PR šurfo dalyse, kuriose nėra tako) ties kv. A1, B1 (iš dalies) po 10 cm storio velėnos

sluoksniu atidengtas 25-30 cm permaišyto pilko juodžemio – armens, bei apie 20 – 25 cm storio permaišyto gelsvo smėlio sluoksneliai be jokių datuojančių radinių.

40 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 31, 9 m), po aukščiau minimais sluoksniais, ties kv. A1, B1 (iš dalies), po aukščiau minimais sluoksniais rastas 25 – 55 cm storio rudo molio sluoksnis be jokių radinių. Sluoksnis akivaizdžiai storėja link šurfo kv. B1 (link kalno pašlaitės), kur ties PR dalimi pasiekia maksimalų 55 cm storį. Kaip spėjama, šis sluoksnis yra užslinkęs virš buvusio piliakalnio šlaito sluoksniu.

Po šiuo sluoksniu (Habs 31, 75 – 31, 6 m) šurfe rastas 15-20 cm storio molingo juodžemio sluoksnelis be jokių radinių. Sluoksnis tolygiai leidžiasi per 22-25 cm link šurfo PR dalies (link kalno pašlaitės). Kaip spėjama, šis sluoksnelis yra buvęs užslinkęs (erodavęs) piliakalnio šlaito paviršius.

Po šiuo sluoksniu kv. A1 (iš dalies), dengiasi iki 25 cm storio rudo molio sluoksnelis be jokių radinių. Sluoksnelis storėja link kv. B1 (PR šurfo dalies, kalno pašlaitės), kur pasiekia maksimalų 25 cm storį. Taip pat šis sluoksnelis, analogiškai aprašytajam viršuje, tolygiai leidžiasi ta pačia kryptimi per 15 cm.

80-90 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 31, 5 – 31, 4 m) po aukščiau minimu molio sluoksneliu visame šurfe paruošiamas 35-50 cm storio molingo juodžemio sluoksnis be jokių radinių. Sluoksnyje pastebima labai smulkių pavienių angliukų, taip pat labai plonų 0,1 – 0,5 cm storio horizontalių gelsvos spalvos smėlio mikrosluoksnių, kaip ir ankstesniame šurfe. Sluoksnis gana tolygiai plonėja link kv. B1 (kalno pašlaitės), kur sumenksta iki 35 cm.

Po šiuo sluoksniu, ties kv. A1, B1 (iš dalies) atidengtas 5-10 cm storio kietas, šlapias melsvo molio (šlyno) tarpstuoksnis be jokių radinių.

145-147 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 30, 85 – 30, 83 m), šurfe rastas įžemis – baltos spalvos kietas, šlapias molis.

Šurfas ištirtas iki 155 cm gylio (Habs 30, 75 m).

Šurfo ŠR sienelės stratigrafija:

20 cm – sutankinta skaldelė ties kv. A (iš dalies), B; 10 cm – velėna ties kv. A (iš dalies), B (iš dalies);

10 cm – sutankintas gelsvas smėlis ties kv. A (iš dalies), B;

0, 015 cm – juodos geotekstilės plėvelė ties kv. A (iš dalies), B;

25 – 30 cm – permaišytas pilkas juodžemis – armuo ties kv. A (iš dalies);

25 – 55 cm – rudas molis;

15 – 20 cm – molingas juodžemis;

0 – 25 cm – rudas molis. Dengiasi ties kv. A (iš dalies), storėja link kv. B, kur pasiekia 25 cm storį;

35 – 50 cm – molingas juodžemis su pavieniais angliukais bei 0, 1- 0, 5 cm storio horizontaliais gelsvos smėlio mikrosluoksniais;

5 – 10 cm – melsvo molio linzė ties kv .A (iš dalies), B;

145 cm gylyje įžemis – baltas, šlapias, kietas molis;

Šurfo PR sienelės stratigrafija:

10 cm – velėna;

10 – 15 cm – permaišytas gelsvas smėlis;

0, 015 cm – juodos geotekstilės plėvelė;

55 cm – rudas molis;

20 cm – molingas juodžemis;

25 cm – rudas molis;

30- 40 cm – molingas juodžemis su pavieniais angliukais bei 0, 1- 0, 5 cm storio horizontaliais gelsvos smėlio mikrosluoksniais;

147 cm gylyje įžemis – baltas, šlapias, kietas molis;

ŠURFAS Nr. 12

(Planas Nr. 2, Foto Nr. 51–54)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio ŠV dalyje, suprojektuoto tako vietoje, ant esančio išmindyto takelio, miške. Šurfas tirtas 1x1 m dydžio, orientuotas pasaulio šalių kryptimis (180-360 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413127, 55, Y – 6102275, 8.

Šurfe (Habs 41, 18 m) po 5-6 cm storio miškožemio sluoksniu atidengtas apie 5-10 cm storio smėlio sluoksnelis be jokių radinių. Abiejuose sluoksniuose rasta gausiai persiraizgiusių smulkių medžių šaknų.

Po šiuo sluoksniu rastas apie 10-15 cm storio permaišyto smėlingo juodžemio sluoksnelis be jokių datuojančių radinių. Šis sluoksnelis kiek leidžiasi link šurfo R dalies. Kaip spėjama, tai yra slinkęs kalno šlaito sluoksnelis.

Po šiuo sluoksniu rastas apie 10-12 cm storio gelsvo smėlio sluoksnelis su gausiai persiraizgiusiomis medžių šaknimis.

40-45 cm gylyje nuo žemės paviršiaus rastas įžemis – žvyringas smėlis.

Šurfas ištirtas iki 60 cm gylio (Habs 40, 58 m).

ŠURFAS Nr. 13

(Planas Nr. 2, Foto Nr. 55–58)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio ŠV dalyje, suprojektuoto tako vietoje, ant esančio išmindyto takelio, miške. Šurfas tirtas 1x1 m dydžio, orientuotas pasaulio šalių kryptimis (180-360 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413093, 3, Y – 6102284, 53.

Šurfe (Habs 42 m) po 5-6 cm storio miškožemio sluoksniu atidengtas apie 10 cm storio smėlio sluoksnelis be jokių radinių. Abiejuose sluoksniuose rasta gausiai persiraizgiusių smulkių medžių šaknų.

Po šiuo sluoksniu rastas apie 10-15 cm storio permaišyto smėlingo juodžemio sluoksnelis be jokių datuojančių radinių. Šis sluoksnelis kiek leidžiasi link šurfo R dalies. Kaip spėjama, tai yra slinkęs šlaito sluoksnelis.

Po šiuo sluoksniu rastas apie 30-40 cm storio gelsvo smėlio sluoksnelis su gausiai persiraizgiusiomis medžių šaknimis. Sluoksnyje surasta viena, kaip spėjama II pasaulinio karo laikų šovinio gilzė (neiventorinta).

60-65 cm gylyje nuo žemės paviršiaus rastas įžemis – žvyringas šviesus smėlis.

Šurfas ištirtas iki 110 cm gylio (Habs 40, 9 m).

ŠURFAS Nr. 14

(Planas Nr. 2, Foto Nr. 59–62)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio ŠV dalyje, suprojektuoto tako vietoje, ant žolės. Šurfas tirtas 1x1 m dydžio, orientuotas pasaulio šalių kryptimis (180-360 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413073, 92, Y – 6102315, 98.

Šurfe (Habs 44, 6) po 10 cm storio velėnos sluoksniu atidengtas apie 20 cm storio smėlingos juodžemio – armens sluoksnis be jokių radinių. sluoksnelis be jokių radinių.

30 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (Habs 44, 3 m) šurfe rastas įžemis – gelsvos spalvos smėlis.

Šurfas ištirtas iki 70 cm gylio (Habs 43, 9 m).

ŠURFAS Nr. 15

(Planas Nr. 2, 8, Foto Nr. 63–67)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio ŠV dalyje, suprojektuotų laiptų vietoje, ant kalno šlaito, miške. Šurfas tirtas 1x1 m dydžio, orientuotas pasaulio šalių kryptimis (180-360 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413059, 28, Y – 6102339, 29.

Šurfe (Habs 39, 5 – 39, 1 m) po 8-10 cm storio miškožemio sluoksniu atidengtas apie 20-25 cm storio kietas, žvyringo smėlio sluoksnelis be jokių datuojančių radinių.

Po šiuo sluoksniu rastas apie 40-45 cm storio smėlingo juodžemio sluoksnelis be jokių radinių. Sluoksnelio viršutinėje dalyje (iki 10 cm) aiškiau pastebima juodžemio, tuo tarpu, preparuojant sluoksnelį gilyn, minėtasis juodžemis pereina į gelsvą smėlį. Kaip spėjama, šis sluoksnis yra buvęs slinkęs kalno šlaitas.

Po šiuo sluoksniu rastas įžemis – kietas, geltonos spalvos smėlis be priemaišų.

Šurfas ištirtas iki 95 cm gylio (Habs 38, 6m).

ŠURFAS Nr. 16

(Planas Nr. 2, Foto Nr. 68–70)

Šurfas tirtas vizualinės apsaugos zonos pozonio ŠV dalyje, suprojektuotų laiptų vietoje, ant kalno, jo šlaite, krūmais apaugusioje vietoje. Šurfas tirtas 1x1 m dydžio, orientuotas pasaulio šalių kryptimis (180-360 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413052, 37, Y – 6102358, 28.

Šurfe (Habs 31, 99 m) po 10 cm storio miškožemio sluoksniu rastas iki 20 cm storio molingo juodžemio (miškožemio) sluoksnelis su gausiai persiraizgiusiomis smulkiosiomis medžių šaknimis, po kurio rastas pilkos spalvos molingas, drėgnas smėlis.

Šurfas ištirtas iki 60 cm gylio (Habs 31, 38 m).

ŠURFAS Nr. 17

(Planas Nr. 2, 9, Foto Nr. 71–73)

Šurfas tirtas kalvos, vad. Sudargo, Burgaičių piliakalnio (Vorpilio) teritorijos R dalyje, į PV nuo bevardžio upelio, atnaujinamo medinio tiltelio vietoje (plane pažymėta MT-2), drėgnoje pievoje. Šurfas tirtas 2x1 m dydžio, orientuotas PV-ŠR kryptimis (210-30°). Šurfo centro koordinatės: X – 413033, 12, Y – 6102374, 08. Šurfas buvo suskirstytas kvadratais, kurie iš PV į ŠR žymėti lotyniškos abėcėlės raidėmis A ir B, o iš ŠV į PR kvadratams žymėti paliktas arabiškas skaitmuo 1.

Šurfe (Habs 14, 8 – 14, 64 m), po 10 cm storio velėnos sluoksniu, rastas apie 30-35 cm storio molingo juodžemio sluoksnis be jokių radinių. Preparuojant šį sluoksnį, bei pasiekus apie 40 cm gylį nuo žemės paviršiaus (Habs 14, 4 – 14, 35 m) į šurfą ėmė plūsti intensyvūs upelio vandenys.

Po šiuo sluoksniu rastas įžemis – šlapias, pilkas molis. Įžemyje, ties kv. B1 atidengta apie 15 cm storio melsvos spalvos molio (šlyno) linzė.

Šurfas ištirtas iki 80 cm gylio (Habs 14, 1 m).

Šurfo PR sienelės stratigrafija:

10 cm – velėna;
30-35 cm – molingas juodžemis;
40 cm gylyje įžemis – šlapias, pilkas molis;

Šurfo PV sienelės stratigrafija:

10 cm – velėna;
30 cm – molingas juodžemis;
40 cm gylyje – įžemis. Jame, 15 cm melsvo molio linzė;

ŠURFAS Nr. 18

(Planas Nr. 2, 10, Foto Nr. 74–77)

Šurfas tirtas kalvos, vad. Sudargo, Burgaičių piliakalnio (Vorpilio) teritorijos R dalyje, piliakalnio PR pašlaitėje, į ŠR nuo bevardžio upelio, atnaujinamo medinio tiltelio vietoje (plane pažymėta MT-2), drėgnoje pievoje. Šurfas tirtas 2x1 m dydžio, orientuotas PV-ŠR kryptimis (209-29 °). Šurfo centro koordinatės: X – 413028, 5, Y – 6102376, 64. Šurfas buvo suskirstytas kvadratais, kurie iš PV į ŠR žymėti lotyniškos abėcėlės raidėmis A ir B, o iš ŠV į PR kvadratams žymėti paliktas arabiškas skaitmuo 1.

Šurfe (Habs 14, 5 – 14, 14 m) po 10 cm storio velėnos sluoksniu rastas apie 25-45 cm storio molingo juodžemio sluoksnis be jokių radinių. Sluoksnis storėja link šurfo PR dalies kur pasiekia maksimalų 45 cm storį. Preparuojant šį sluoksnį, ties kv. A1 atidengtas apie 12 cm storio gelsvo molingo smėlio intarpas be jokių radinių.

Po šiuo sluoksniu, ties kv. A1,B1 PR dalimis atidengtas apie 15-20 cm storio žvyro sluoksnelis, kaip spėjama, slinkęs kalno šlaitas.

Po aukščiau minimumu sluoksniu, visame šurfe rastas 10-35 cm storio rudo, labai kieto molio sluoksnelis be jokių radinių, tolygiai plonėjantis link šurfo PR dalies (piliakalnio pašlaitės). Kaip spėjama, šis sluoksnis yra slinkęs piliakalnio šlaitas.

Po juo rastas įžemis – pilkos spalvos, labai kietas molis.

Šurfas ištirtas iki 80 cm gylio (Habs 13, 7 m).

Šurfo PV sienelės stratigrafija:

10 cm – velėna;
38 – 45 cm – molingas juodžemis, jame 12 cm storio gelsvas molingo smėlio intarpas;
15 – 20 cm – žvyras;
0 – 10 cm – rudas, labai kietas molis (patenka po žvyru);
65 cm gylyje įžemis – pilkas labai kietas molis;

Šurfo ŠV sienelės stratigrafija:

10 cm – velėna;

25 – 45 cm – molingas juodžemis;

10 – 35 cm – rudas, labai kietas molis;

75 – 70 cm gylyje įžemis – pilkas labai kietas molis;

IŠVADOS

2014 metų spalio mėnesį Sudargo piliakalnių komplekso teritorijoje ir apsaugos zonoje planuojamų automobilių stovėjimo aikštelės, privažiavimo kelio prie kapinių atkarpos, tako, taip pat, suprojektuotų medinių laiptų, pakeliamo užtvaro, lauko tualetų, bei atnaujinamų trijų medinių tiltelių vietose buvo atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai, kurių metu iškasant 18 įvairaus dydžio šurfų ištirtas bendras 27 m² plotas. Tyrimų metu archeologiškai vertingų radinių nesurasta.

Šurfe Nr. 1 tirtame suprojektuoto pakeliamo užtvaro vietoje archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio nesurasta, todėl, numatytą užtvaramą įrengti galima.

Šurfuose Nr. 2, 3 tirtuose privažiavimo kelio prie kapinių atkarpoje archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio nesurasta, vietoje jo po paviršiniu velėnos sluoksniu rastas 25-30 cm storio armens sluoksnis su pavienėmis labai smulkiomis XIX- XX a. keramikos šukelėmis (neinventorintos), kurios greičiausia šioje vietoje patekusios iš netoliese buvusios to laikotarpio sodybos. Todėl, kelio atkarpą įrengti galima, darbų metu vykdant archeologinius žvalgymus.

Šurfuose Nr. 4-7 tirtuose suprojektuotos automobilių stovėjimo aikštelės bei tualetų vietose archeologiškai vertingo sluoksnio nesurasta. Juose po paviršiniaus velėnos bei armens sluoksniais rastas 50-120 cm storio molingo smėlio sluoksnis be jokių radinių. Po šiuo sluoksniu šurfuose Nr. 4, 5, 7 rastas amorfiškas 2-10 cm storio sunkiai stratigrafiškai išsiskiriantis smėlingo juodžemio sluoksnelis. Šiame sluoksnyje tik šurfe Nr. 4 rasto kelios vėlyvos XIX – XX a. datuojamos keramikos šukelės (neinventorintos). Todėl, kaip spėjama, greičiausia šis sluoksnelis yra buvęs žemės paviršius XX a. pradžioje, kuris vėliau buvo užstumdytas aukščiau minimumo molingo smėlio sluoksniu šioje vietoje įrengiant dabartinį asfaltuotą kelią. Todėl numatytoje vietoje automobilių aikštelę bei lauko tualetą įrengti galima, darbų vietoje vykdant archeologinius žvalgymus.

Šurfuose Nr. 8, 9 tirtuose atnaujinamo medinio tiltelio vietoje po paviršiniaus 10-12 cm storio sluoksniais rasti 40-85 cm storio priekrantės smėlingo bei molingo juodžemio sluoksniai su mikrosluoksniais, kurie atsiradę kintant upelio vandens lygiui. Šurfe Nr. 9, įžemyje, buvo rasta 20 cm skersmens bei iki 10 cm gylio nuo jos viršaus, netaisyklingo ovalo formos duobė užapvalintu dugnu. Jos užpildą sudarė smulkus šlapias žvirgždas. Duobėje datuojančių radinių nerasta. Numatytus darbus atlikti galima tik ištirtoje vietoje. Šioje vietoje ateityje planuojant platesnius žemės kasimo darbus yra būtina atlikti platesnius archeologinius tyrimus.

Šurfuose Nr. 10, 11 tirtuose II Sudargo piliakalnio su gyvenvietės teritorijos PR dalyje, ant piliakalnio PR šlaite suformuoto tako, 35 – 70 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus buvo rastas 15-20 cm storio labai molingo juodžemio sluoksnelis be jokių radinių, kaip spėjama užslinkęs (erodavęs) piliakalnio šlaitas. Po šiuo

sluoksnėliu abėjuose ŗurfuose rastas 30-75 cm storio ŗlapio, molingo juodŗemio sluoksniai be jokių radinių. Ŗioje vietoje ateityje planuojant didesnės apimties ŗemės kasimo darbus yra būtina atlikti detalius tyrimus.

Ŗurfuose Nr. 12-16 tirtuose projektuojamo tako, bei laiptų vietose, archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio nesurasta; po paviršiniai žemės sluoksniais rasti 30-45 cm storio smėlingo juodŗemio sluoksniai, susidarę slenkant ŗlaitams. Todėl, numatytoje vietoje taką bei laiptus įrengti galima, jo įrengimo darbų metu vykdant archeologinius ŗvalgymus.

Ŗurfuose Nr. 17, 18 tirtuose kalvos vad. Sudargo, Burgaičių piliakalnio PR pašlaitėje bei bevardžio kalno ŖV pašlaitėje, renovuojamo tiltelio vietoje, po paviršiniai sluoksniais rastas 25-45 cm storio molingo juodŗemio sluoksnis, po kuriuo ŗurfe Nr. 18 atidengtas 10-35 cm storio rudo labai kieto molio sluoksnėlis, kaip spėjama, tai yra erodavęs minėtojo kalno ŗlaitas. Numatytus darbus atlikti galima tik ištirtoje vietoje. Ŗioje vietoje ateityje planuojant platesnius žemės kasimo darbus yra būtina atlikti detalius archeologinius tyrimus.

Po archeologinių ŗvalgomųjų tyrimų tirti ŗurfai buvo užpilti iš jų iškastomis žemėmis. Takų vietose tirtus ŗurfus užpylus, paviršinės dangos (skaldelės sluoksniai) atstatyti.

Archeologas

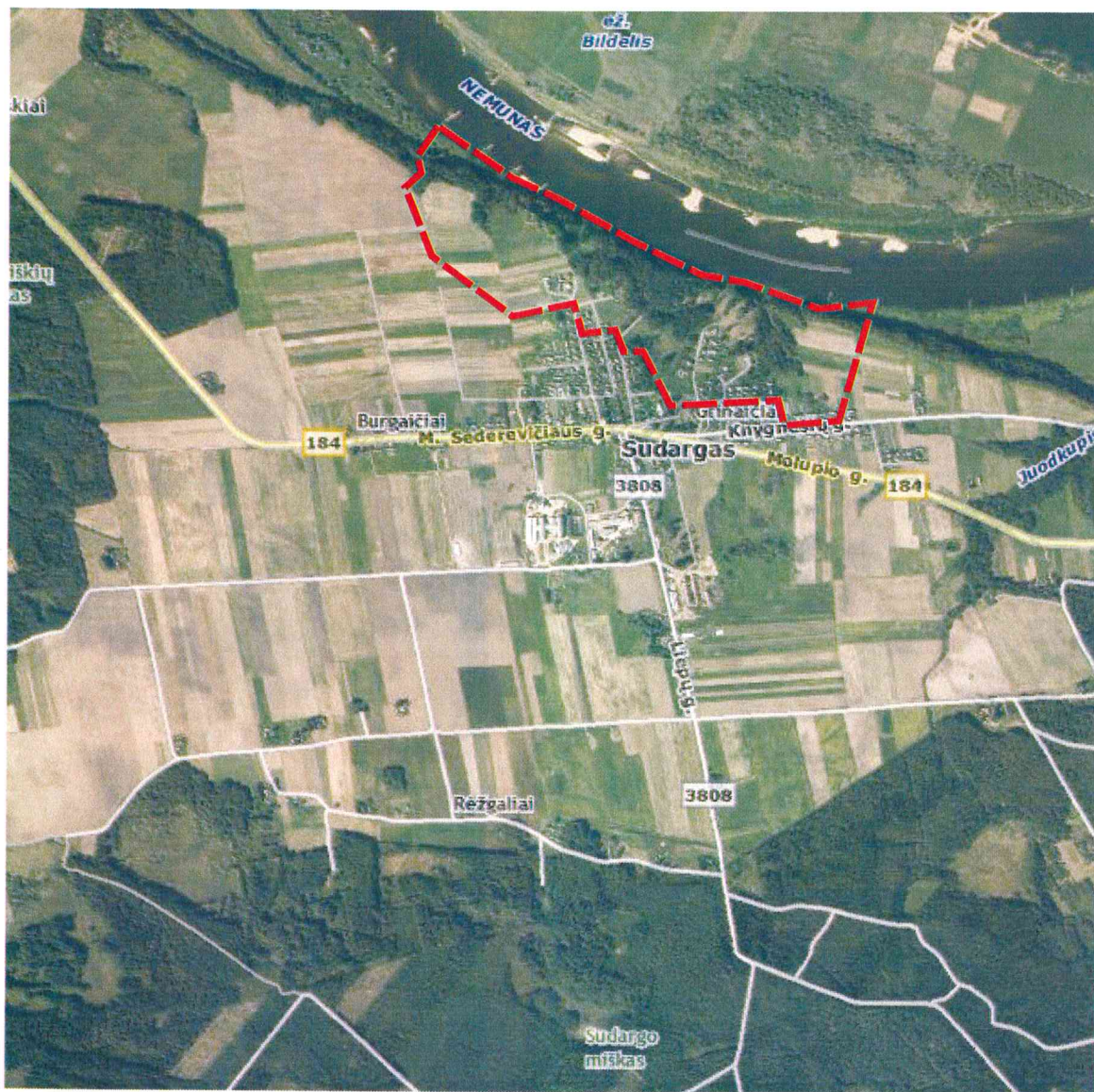

Mindaugas Mačiulis

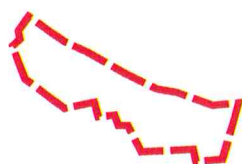
PLANŲ IR BRĖŽINIŲ SĄRAŠAS:

1. Bendras tyrimų vietos situacijos planas
2. Tyrimų vietų bei ankstesnių metų tyrimų suvestinis situacijos planas
3. Šurfų žymėjimo sutartiniai ženklai
4. Šurfo Nr. 8 sienelių pjūviai bei dugno planas
5. Šurfo Nr. 9 sienelių pjūviai bei dugno planas
6. Šurfo Nr. 10 sienelių pjūviai bei dugno planas
7. Šurfo Nr. 11 sienelių pjūviai bei dugno planas
8. Šurfo Nr. 15 sienelių pjūviai
9. Šurfo Nr. 17 sienelių pjūviai bei dugno planas
10. Šurfo Nr. 18 sienelių pjūviai bei dugno planas

Bendras tyrimų vietos situacijos planas

0 1000 m.

Piliakalnių komplekso saugomos teritorijos riba

SUDARGO PILIAKALNIŲ KOMPLEKSAS

ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ SITUACIJOS PLANAS

M 1:1000

39

1970-2012 M. ATLIKTŲ ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ VIETOS:

- Potencialios naujų stovėjimo aikštelių vietos
- 2012 m. žvalgyti plotai
- 2012 m. tirti plotai
- 2009 m. tirti plotai
- 2008 m. tirti plotai
- 2007 m. tirti plotai
- 2006 m. tirti plotai
- 2005 m. tirti plotai
- 1970 m. tirti plotai (apytikaliai)
- 2014 m. atlikti tyrimai

KULTŪROS OBJEKTŲ APSAUGOS ZONOS APSAUGOS NUO VIZUALINIO POVEIKIO POZONIS

SUTARTINIAI ŽENKLAI

ESAMI OBJEKTAI, STATINIAI, ŽYMĖJIMAI:

- KULTŪROS OBJEKTŲ TERITORIJŲ RIBOS
- ESAMI ASFALTBETONIO DANGOS KELIAI, GATVĖS
- PRIVAČIŲ ASMENŲ ŽEMEVALDŲ RIBOS
- ESAMI GRUNTO-ŽYRO DANGOS KELIAI
- [P] ESAMOS AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖS
- ESAMAS TILTĖLIS
- PASTATAI
- ŽELDINIŲ PLOTAI
- KRŪMAI
- ESAMI GRUNTO TAKAI
- UPELIS, ŠALTINIS

2006 M. SUPROJEKTUOTI IR ĮRENGTI ĮRENGINIAI IR STATINIAI:

- [IR.1] ĮRENGTOS INFORMACINĖS RODYKLĖS IR
- [PR] ĮRENGTAS PAMINKLINIS RIBOŽENKLIS PR
- [A3] ĮRENGTOS ATOKVĖPIO AIKŠTELĖS A
- [UA] ĮRENGTI UŽVARAI AUTOMOBILIAMS UA
- [ML] ĮRENGTI MEDINIAI LAIPTAI ML

PERSPEKTYVINĖS MAŽŲJŲ LAIVŲ PRIEPLAUKOS VIETA

- [ST1.5] ĮRENGTI 1,5 M PLOČIO SKALDELĖS DANGOS TAKAI ST1.5
- [ST1] ĮRENGTI 1M PLOČIO SKALDELĖS DANGOS TAKAI ST1
- [IA] IŠARDYTA METALINĖ SENŲJŲ ŽYDŲ KAPINIŲ TVORA IT
- [UA] UŽPILTI APKASAI UA
- [UD] UŽPILTOS DUOBĖS UD
- [UT] UŽPILTOS TRANŠĖJOS UT
- [AP] ATKURTI APSAUGINIAI PYLIMAI IR GRIOVIAI AP
- [WC] ĮRENGTI LAUKO TUALETAI WC
- [528] ĮRENGTI KELIO ŽENKLAI NR.528 "STOVĖJIMO VIETA" SU PAPILDOMA LENTELE NR. B18
- [TT] ĮRENGTI TERASUOTI TAKAI TT
- [P1] ĮRENGTOS AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖS P1
- [NK] PANAIKINTAS GRUNTO DANGOS KELIAS NK
- [IS.1] ĮRENGTI INFORMACINIAI STENDAI IS-1
- [ZA] ĮRENGTI 3,5M PLOČIO ASFALTBETONIO DANGOS PRIVAŽIAVIMO KELIAI PK3,5
- [ZA] ĮRENGTA ŽAIDIMŲ AIKŠTELĖ ZA
- [AA] ĮRENGTOS APŽVALGOS AIKŠTELĖS AA
- [PA] ĮRENGTOS POILSIO AIKŠTELĖS PA

2013 M. SUPROJEKTUOTI ĮRENGINIAI IR STATINIAI:

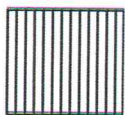
- [P3] PROJEKTUOJAMA ASFALTBETONIO DANGOS AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĖ P3
- [WC] PROJEKTUOJAMAS LAUKO TUALETAS WC
- [ŠK] PROJEKTUOJAMAS BUITINIŲ ATLIKŲ KONTEINERIS ŠK
- [PK3,5] PROJEKTUOJAMAS ASFALTBETONIO DANGOS PRIVAŽIAVIMO KELIAS PK3,5
- [ST1,0] PROJEKTUOJAMAS SKALDELĖS DANGOS TAKAS ST1,0
- [MT] PROJEKTUOJAMI MEDINIAI TILTĖLIAI MT-1, MT-2
- [U-1] PROJEKTUOJAMI PAKELIAMAI UŽVARAI U-1
- [ML] PROJEKTUOJAMI MEDINIAI LAIPTAI ML
- [ŠD] PROJEKTUOJAMOS ŠIUKŠLIADĖŽĖS ŠD
- [X] PERKELIAMA ANKSTESNIAIS METAIS SUPROJEKTUOTA IR ĮRENGTA ĮRANGA

Pastaba: 1. Šio projekto sprendimas papildomas koregavimu 2006 m. parengto ir 2006-2013 m. gyvendinto Sudargo piliakalnių komplekso pritaikymo turizmo bei kultūros projekto sprendimui.
 2. Projektuojami stovėjimo ir naujai pastatyti (Sudargo, Grinaičių piliakalnio vad. Balnakalnis, turk. k. 3263), Piliakalnis II su gyvenviete, turk. k. 24680), Sudargo, Burgaičių piliakalnis vad. Vorpliu, turk. k. 3265), Piliakalnis II, turk. k. 3264), Piliakalnis III, turk. k. 16141), Sudargo senovės (finalinio paleolito laikotarpio) gyvenvietės apsaugos zonos apsaugos nuo vizualinio poveikio zonos ir objekto teritorijos.
 3. Siekiant apsaugoti apsaugos zonos teritoriją nuo paviršinių erozijos židinių sudaroma projektuojama skaldelės dangos pėdučių takas ST1,0 ir mediniai laiptai ML, savaine sudaromųjų takų vietoje tarp esamos gyvenvietės ir Nėmūno pakalnės Sudargo, Burgaičių piliakalnio, vad. Vorpliu (3265) apsaugos. Vietoje esančių susidėvėjusių tiltelių, suprojektuoti nauji mediniai tiltėliai MT-1 ir MT-2. Siekiant išvengti apsaugos zonos ribų žaidimų projektuojamas 45 m ilgio asfaltbetonio dangos privažiavimo kelias PK3,5 ir Sudargo evangelikų literonų kapinių nuo esamos asfaltbetonio dangos automobilių stovėjimo aikštelės, vietose esančių pėdučių takų šalinant surinktus automobilių atliekas, išvengti savivaldiško šalinimo, rengiamas užvaras užvarai automobiliams U-1. Norint išvengti teritorijos pralaidumo, paprasti po esančios būklės atkūrimo aikštelėse, prie esančių suoliukų suprojektuotos šaukštelės ŠD. Dėl gausaus ir vertingo kultūrinio paveldo, apsaugos atskleidimų tyrimų metu, automobilių stovėjimo aikštelė P-3 su nuolatiniu stovėjimu ir pargą prie jos projektuojamas informacinis stovėjimo automobilių stovėjimo aikštė su prie ją prigremžtu lauko kulkėtu šurkštinėjimų šalinimo, požiūriu kultūros paveldo objektams. Šių statinių rengimo darbai sumažins erozijos židinių taršos susidarymo galimybes, dėl to bus sustabdytas kultūros paveldo objektų svaybes naikinančių ir žalingųjų veiksnių poveikis, atkurs ir sutvarkys jų autentiškumo požymius. Visi darbai objekto teritorijoje vykdami, medžiagais ir paruošimo vieta pristatomas rankiniu būdu.
 4. Numatyti archeologinius tyrimus atlikti Sudargo piliakalnių teritorijoje ir apsaugos zonoje (Balkai) ir (Vorpliu, 16141; Piliakalnis, 3264, III piliakalnis, 3265 Žytkalnis, 24680 Balnakalnis, 3263) 2012 metais žytkalnių archeologinių tyrimų ataskaita ir jos išvadoms.

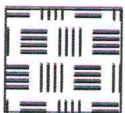
Architektas: A. Vengris	Mod. tel.: +370 655 53245	www.gamtojeigita.lt
2008	PV	A. Vengris
2013-11	ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ SCHEMA M 1:1000	Lapais 0
EV-13-06-TP-18	Lapais 1	Lapų 1

25

ŠURFŲ ŽYMĖJIMO SUTARTINIAI ŽENKLAI:

VELĖNA / MIŠKOŽEMIS

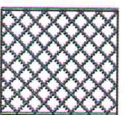
DURPINGAS / MOLINGAS JUODŽEMIS

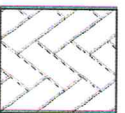
SMĖLINGAS JUODŽEMIS

SMĖLIS

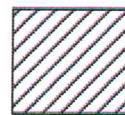
ŽVYRAS / SKALDA

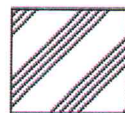
RUDAS MOLIS

PILKAS MOLIS

ŠLYNAS / MELSVAS MOLIS

ARMUO

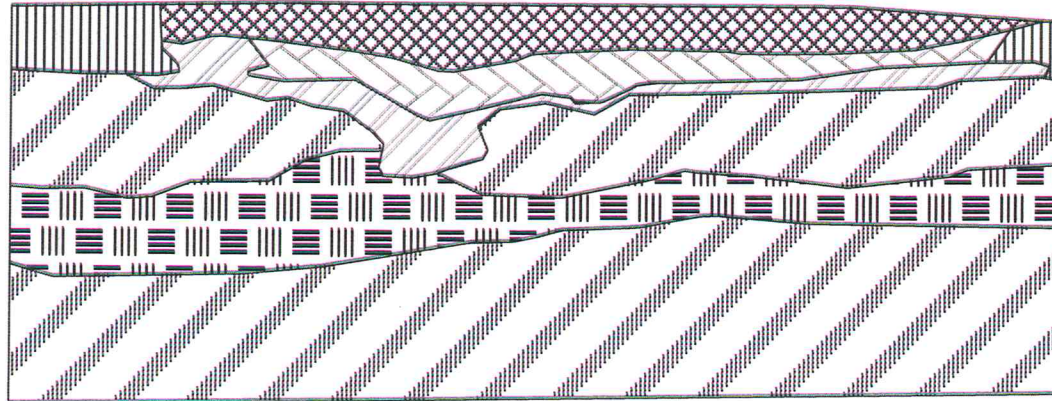

ŠIAURĖS KRYPTIS

ŠURFO Nr. 8 PR sienelė

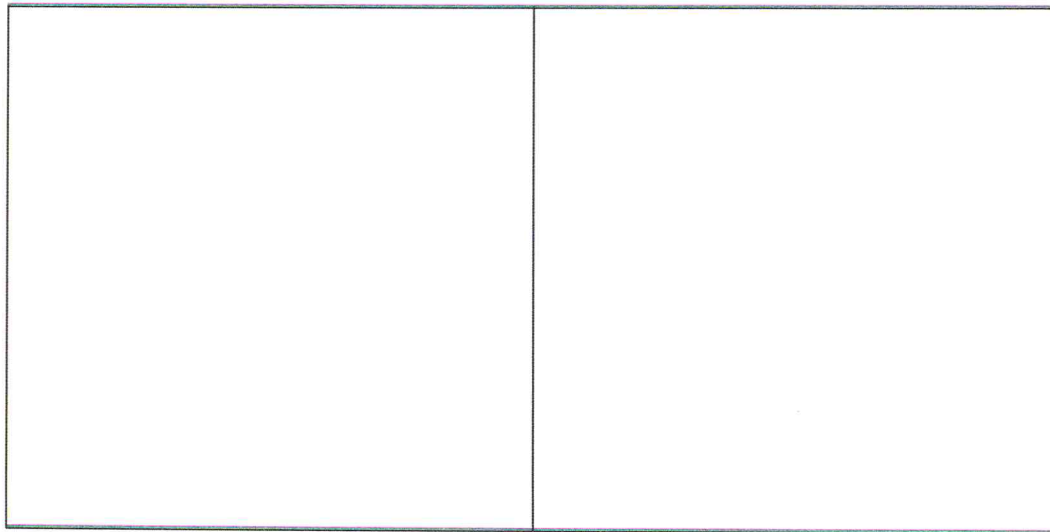
Habs 21, 3 m

Habs 20, 2 m

A

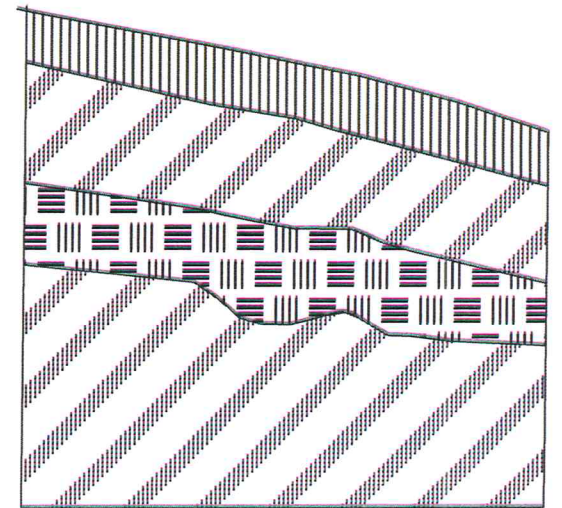
B

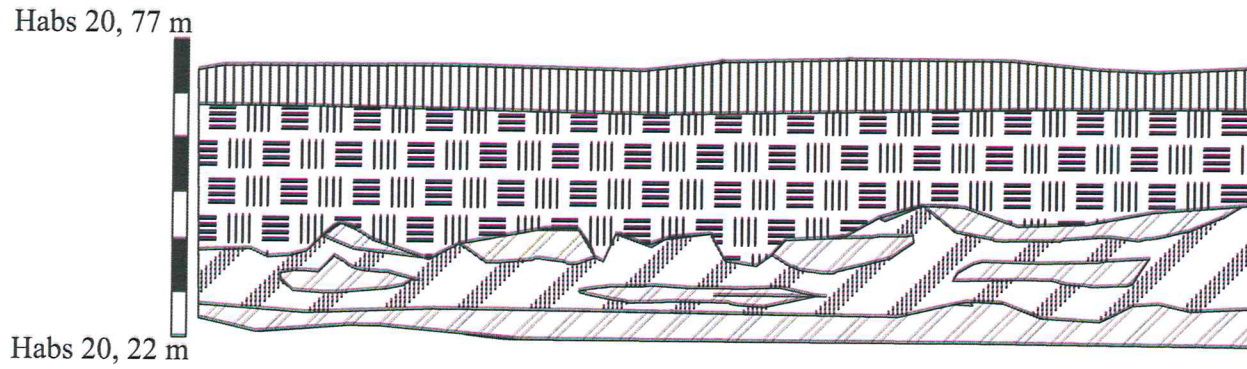
ŠURFO Nr. 8 ŠR sienelė

Habs 21, 3 m

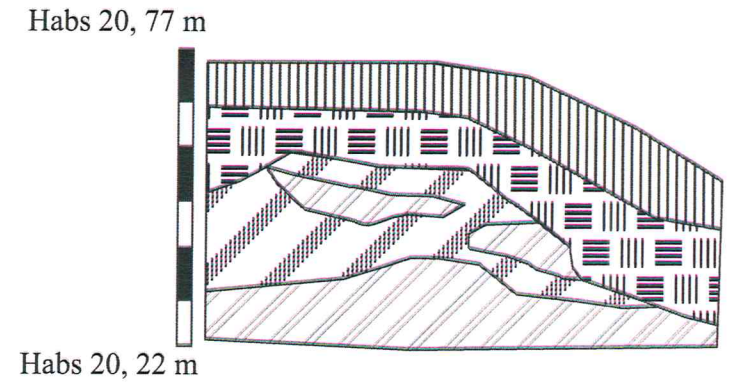
Habs 20, 2 m

ŠURFO NR. 9 PV sienelė

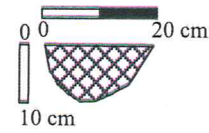
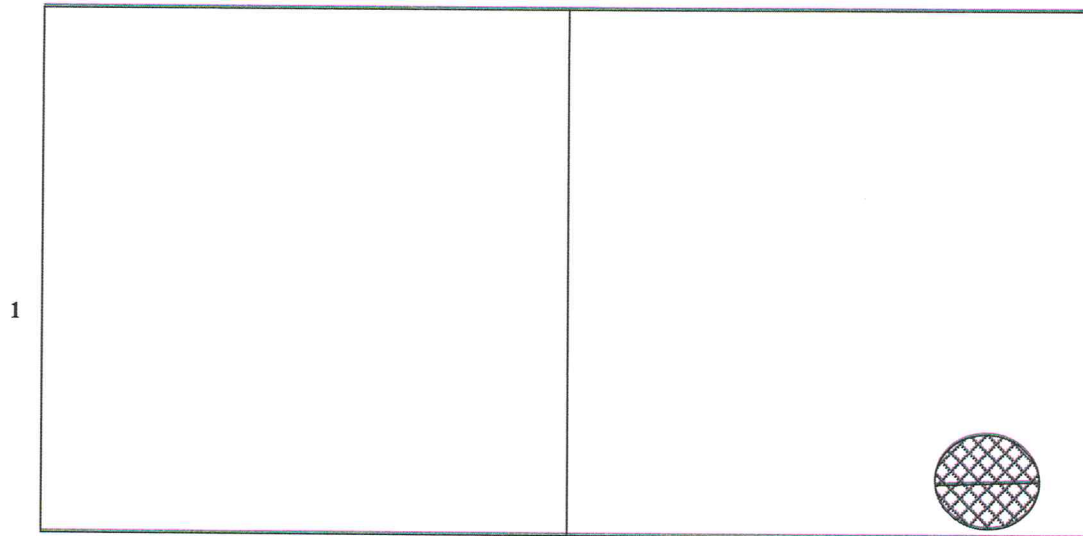

ŠURFO NR. 9 ŠV sienelė

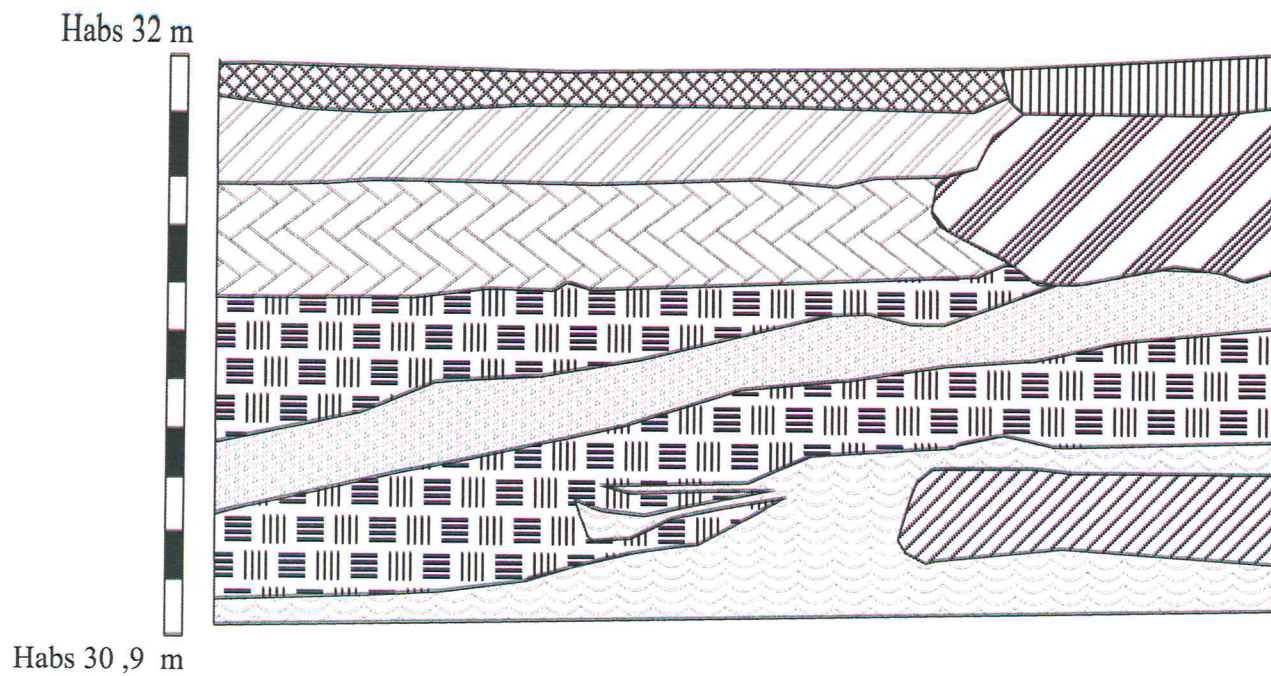

A

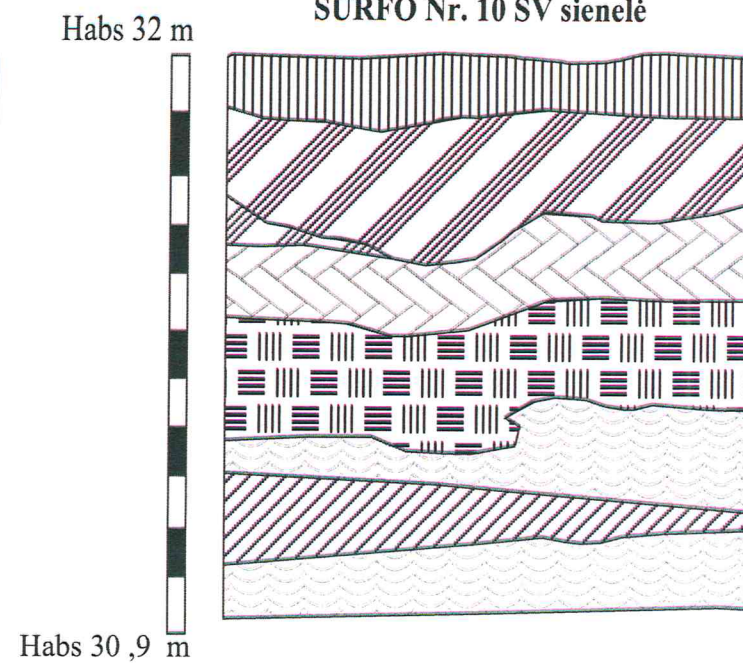
B

ŠURFO Nr. 10 PV sienelē

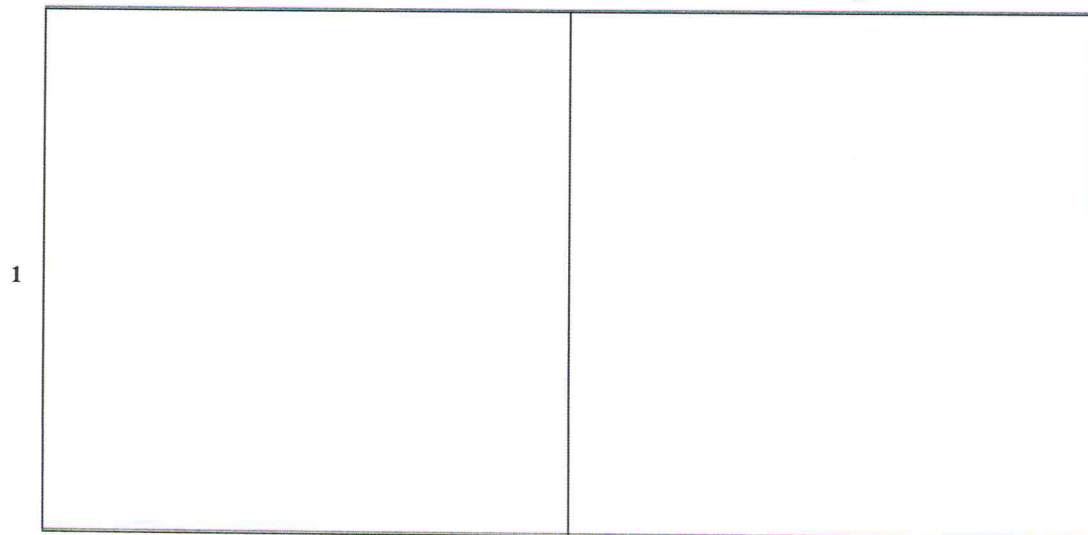

ŠURFO Nr. 10 ŠV sienelē

A

B

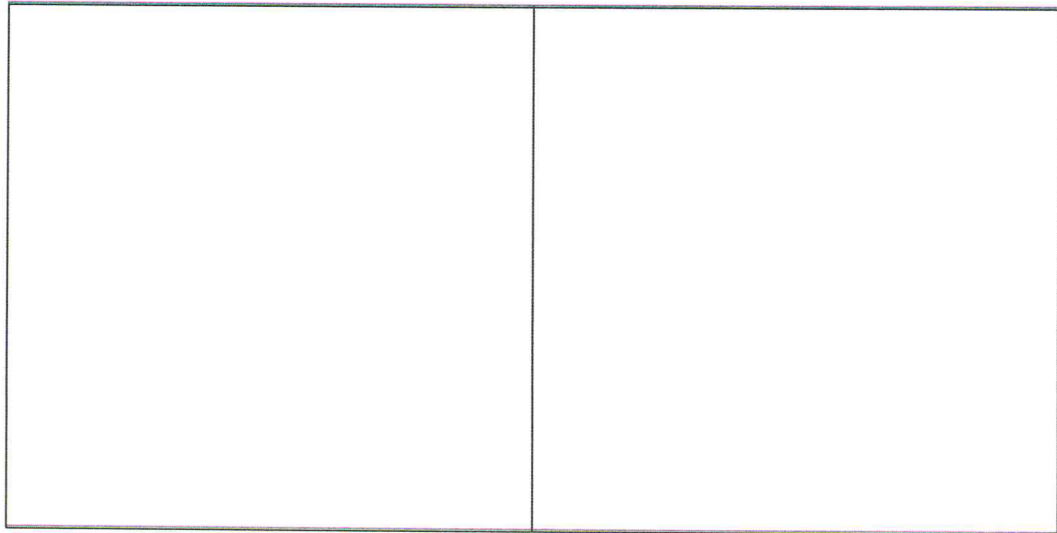
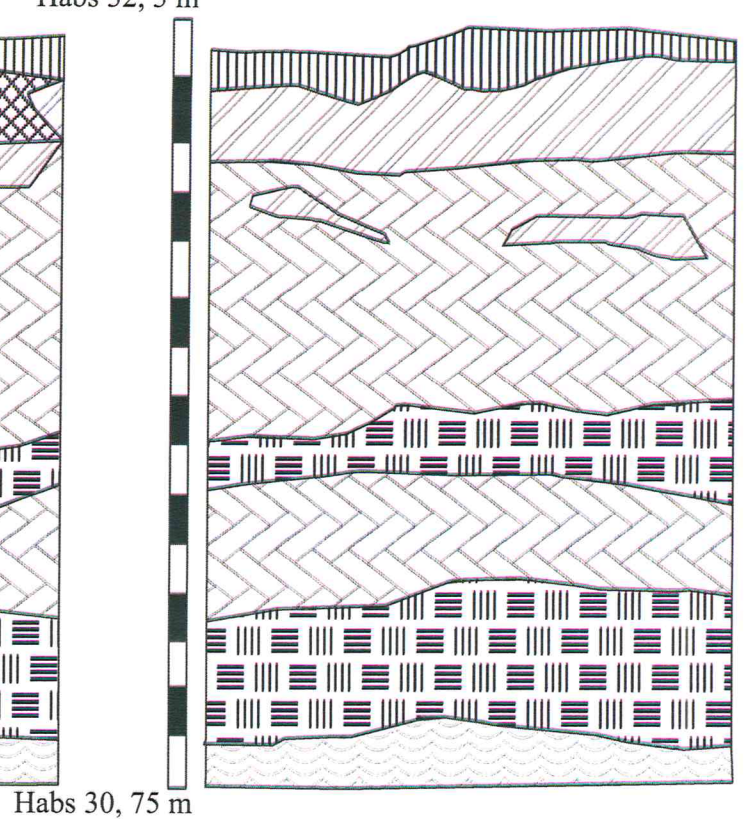
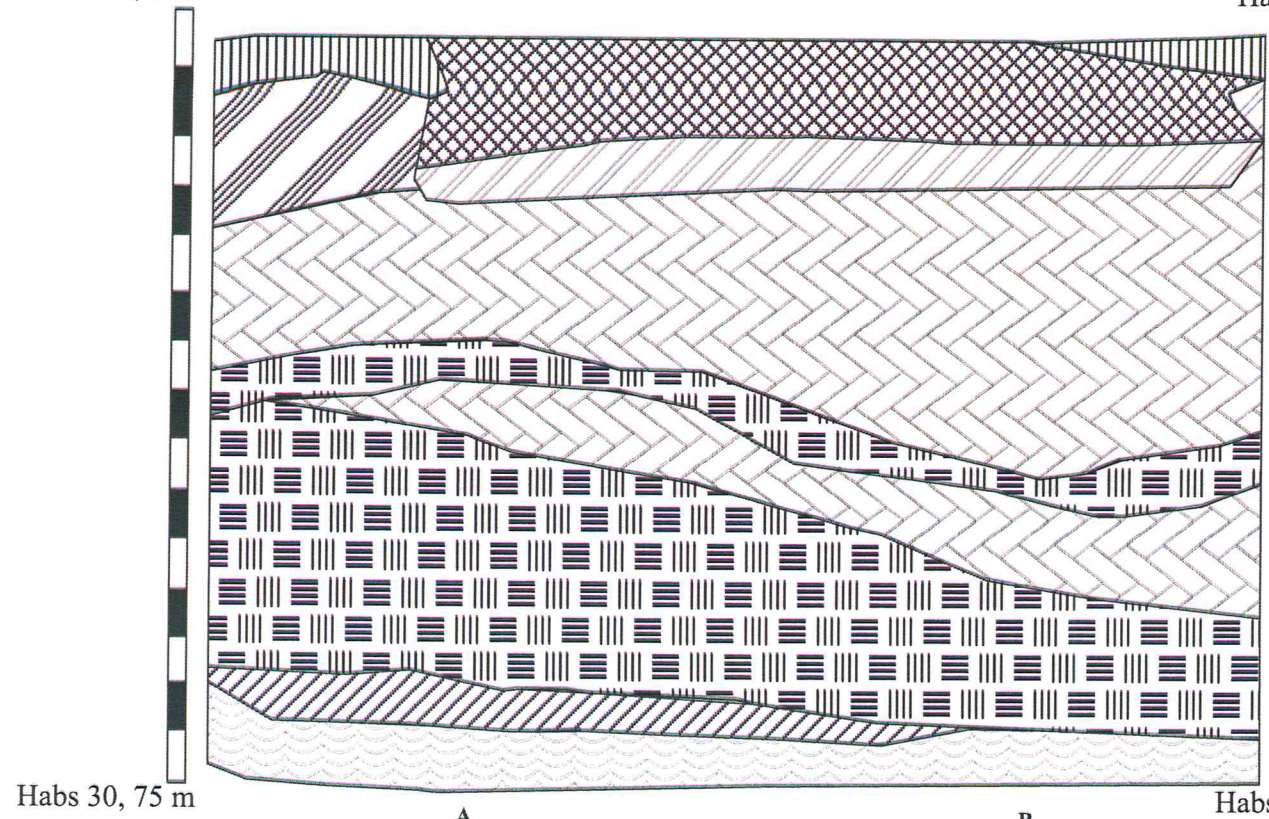

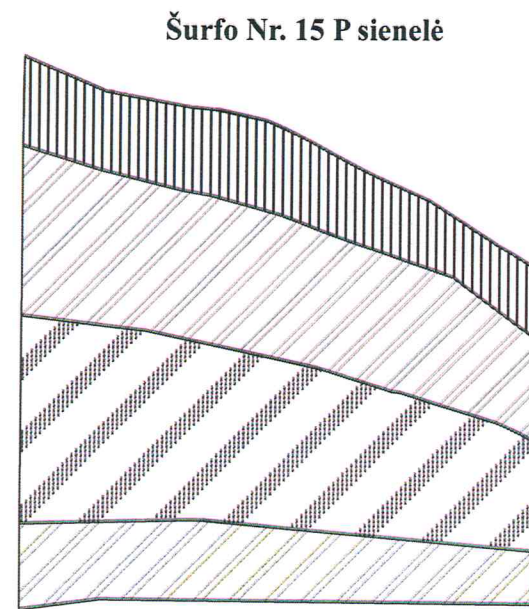
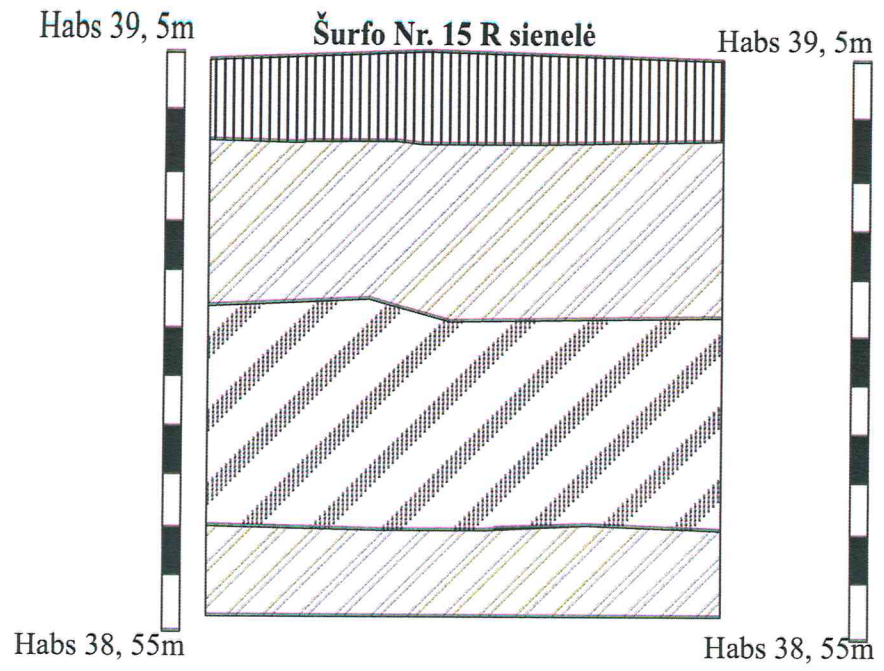
Habs 32, 3 m

ŠURFO Nr. 11 ŠR sienelė

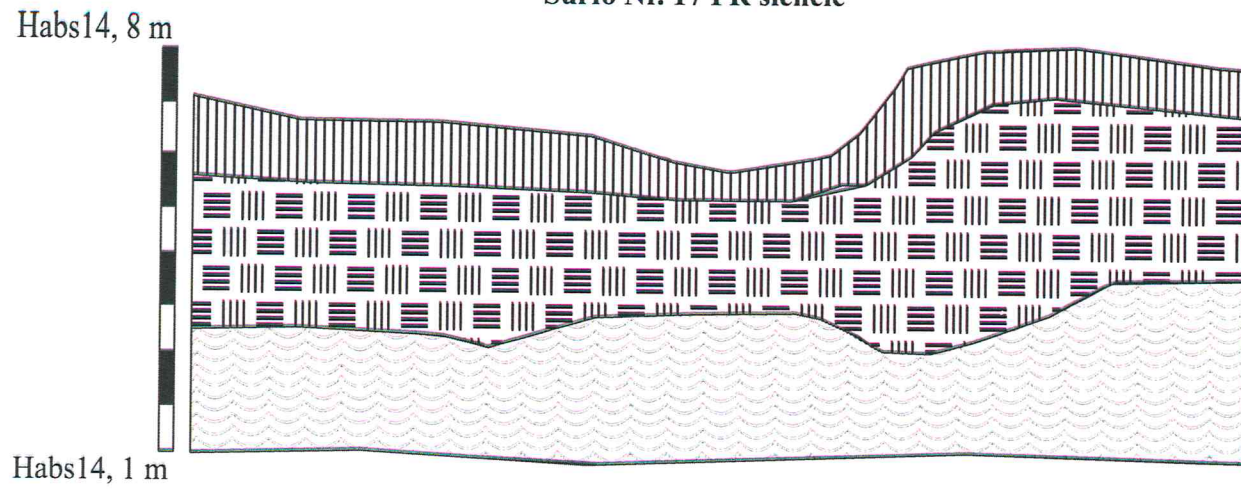
Habs 32, 3 m

ŠURFO Nr. 11 PR sienelė

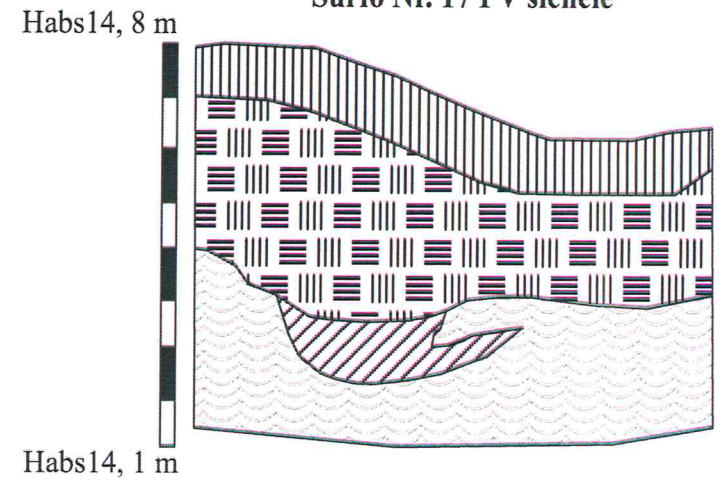

Šurfo Nr. 17 PR sienelē

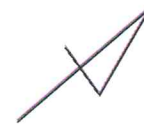
Šurfo Nr. 17 PV sienelē

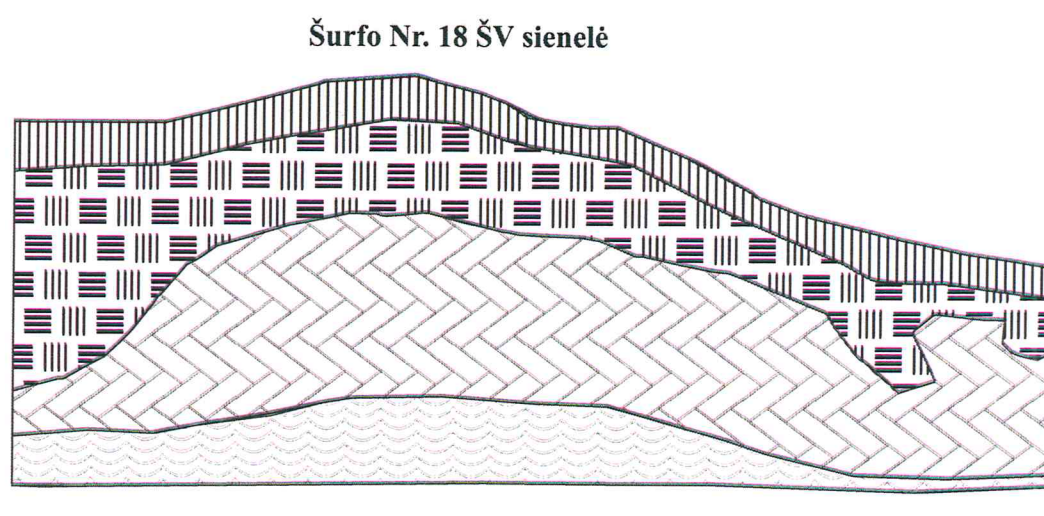
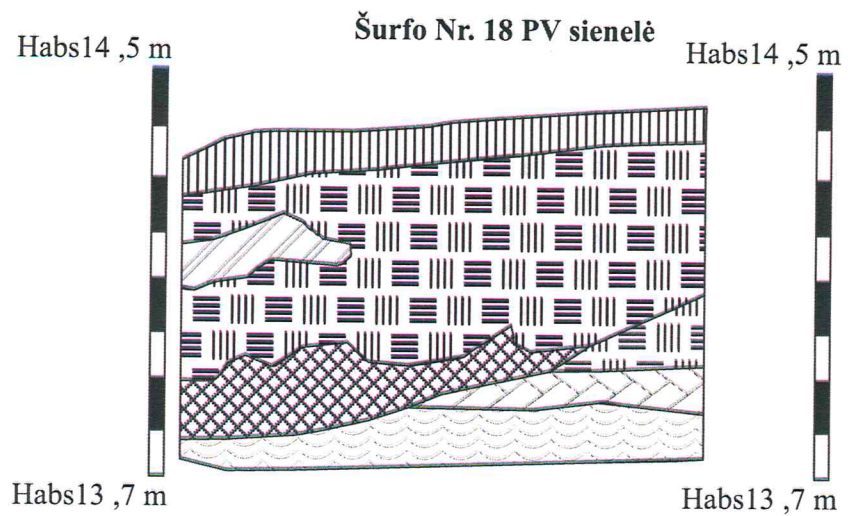

A

B

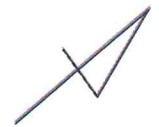
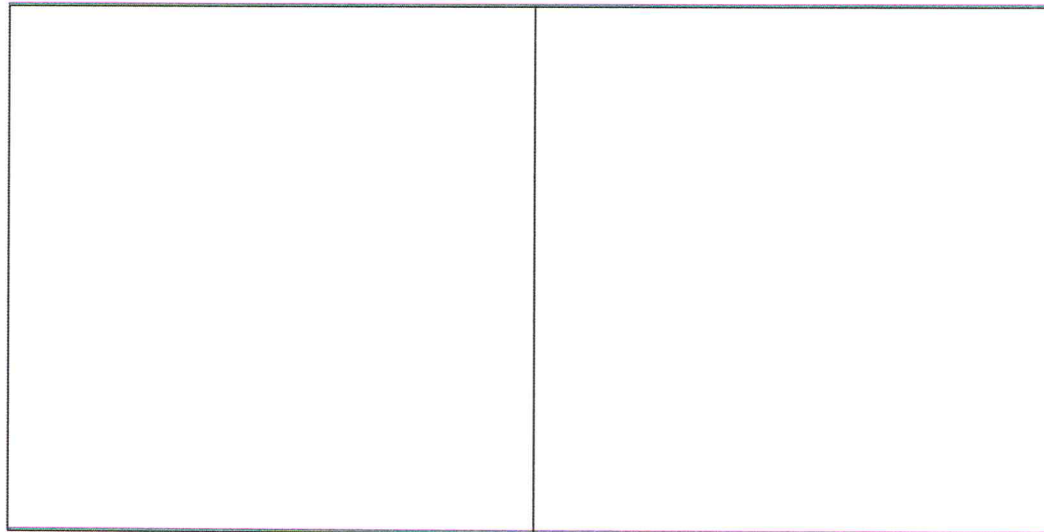
1

A

B

1

TYRIMŲ VIETŲ FOTOGRAFIJŲ SĄRAŠAS:

1. Užmatuotas šūrfas Nr. 1 iš V pusės.
2. Šūrfas Nr. 1 baigiant tyrimus iš P pusės.
3. Šūrfas Nr. 1 iš R pusės, pasiekus įžemį.
4. Šūrfas Nr. 1 iš V pusės, pasiekus įžemį.
5. Šurfo Nr. 1 R sienelė iš V pusės, pasiekus įžemį.
6. Užmatuotas šūrfas Nr. 2 iš V pusės.
7. Ištirtas šūrfas Nr. 2 iš V pusės.
8. Šurfo Nr. 2 R sienelė iš V pusės, pasiekus įžemį.
9. Šurfo Nr. 2 P sienelė pasiekus įžemį iš Š pusės.
10. Užmatuotas šūrfas Nr. 3 iš V pusės.
11. Ištirtas šūrfas Nr. 3 iš R pusės.
12. Ištirtas šūrfas Nr. 3 iš V pusės.
13. Ištirto šurfo Nr. 3 P sienelė iš Š pusės.
14. Užmatuotas šūrfas Nr. 4 iš V pusės.
15. Šūrfas Nr. 4 iš R pusės.
16. Šūrfas Nr. 4 iš Š pusės.
17. Šūrfas Nr. 4 iš P pusės.
18. Šurfo Nr. 5 vieta iš P pusės.
19. Šurfo Nr. 5 Š sienelė iš P pusės.
20. Šurfo Nr. 5 R sienelė iš V pusės.
21. Šurfo Nr. 5 V sienelė iš R pusės.
22. Šurfo Nr. 6 vieta iš PR pusės.
23. Šūrfas Nr. 6 iš PV pusės.
24. Šūrfas Nr. 6 iš ŠV pusės.
25. Šurfo Nr. 6 ŠV sienelė iš PR.
26. Šurfo Nr. 6 PV sienelė iš ŠR pusės.
27. Šurfo Nr. 7 vieta iš P pusės.
28. Ištirtas šūrfas Nr. 7 iš PR pusės.
29. Šūrfas Nr. 7 iš PV pusės.
30. Šurfo Nr. 8 vieta iš P.
31. Šūrfas Nr. 8 iš ŠV pusės.

32. Šurfo Nr. 8 PV sienelė iš ŠR pusės.
33. Šurfo Nr. 8 ŠR sienelė iš PV pusės.
34. Šurfo Nr. 9 vieta iš PV pusės.
35. Šurfas Nr. 9 iš PR pusės.
36. Šurfas Nr. 9 iš ŠR pusės.
37. Šurfo Nr. 9 ŠV sienelė iš PR pusės.
38. Šurfe Nr. 9, įžemije, kv. B1 atidengta stulpaduobė iš PV pusės.
39. Išpreparuota stulpaduobė iš PR pusės.
40. Šurfo Nr. 10 vieta iš PR pusės.
41. Šurfas Nr. 10 iš PV pusės pasiekus įžemį.
42. Šurfo Nr. 10 PR sienelė iš ŠV pusės.
43. Šurfo Nr. 10 ŠV sienelė iš PR pusės.
44. Šurfo Nr. 10 PV sienelė iš ŠR pusės.
45. Šurfo Nr. 11 vieta prieš tyrimus iš PR pusės.
46. Šurfas Nr. 11 iš ŠV pusės.
47. Šurfo Nr. 11 PR sienelė iš ŠV pusės.
48. Šurfo Nr. 11 ŠR sienelė iš PV pusės.
49. Šurfo Nr. 11 PV sienelė iš ŠR pusės.
50. Šurfo Nr. 11 ŠV sienelė iš PR pusės.
51. Šurfo Nr. 12 vieta iš PR pusės.
52. Šurfas Nr. 12 iš Š pusės.
53. Šurfo Nr. 12 aplinka darbų metu iš R pusės.
54. Šurfas Nr. 12 iš P pusės.
55. Šurfo Nr. 13 vieta prieš tyrimus iš PR pusės.
56. Šurfas Nr. 13 iš PV pusės.
57. Šurfo Nr. 13 ŠR sienelė iš PV pusės.
58. Šurfo Nr. 13 PV sienelė iš ŠR pusės.
59. Šurfo Nr. 14 vieta iš PR pusės.
60. Šurfas Nr. 14 iš Š pusės.
61. Šurfo Nr. 14 V sienelė iš R pusės.
62. Šurfo Nr. 14 P sienelė iš Š pusės.
63. Šurfo Nr. 15 aplinka iš PR pusės.

64. Šurfo Nr. 15 vieta iš V pusės.
65. Šurfas Nr. 15 iš V pusės.
66. Šurfas Nr. 15 iš Š pusės.
67. Šurfas Nr. 15 iš R pusės.
68. Šurfo Nr. 16 vieta prieš tyrimus iš V pusės.
69. Šurfas Nr. 16 iš R pusės.
70. Šurfas Nr. 16 iš Š pusės.
71. Šurfo Nr. 17 vieta prieš tyrimus iš R pusės.
72. Šurfas Nr. 17 iš ŠR pusės.
73. Šurfo Nr. 17 PR sienelė iš ŠV pusės.
74. Šurfas Nr. 18 iš Š pusės.
75. Šurfas Nr. 18 iš Š pusės.
76. Šurfo Nr. 18 P sienelė iš Š pusės.
77. Šurfo Nr. 18 V sienelė iš R pusės.

1. Užmatuotas šūrfas Nr. 1 iš V pusės.

2. Šūrfas Nr. 1 baigiant tyrimus iš P pusės.

3. Šūrfas Nr. 1 iš R pusės, pasiekus įžemį.

4. Šūrfas Nr. 1 iš V pusės, pasiekus įžemį.

5. Šurfo Nr. 1 R sienelē iš V pusēs, pasiekus ižemj.

6. Užmatuotas šurfas Nr. 2 iš V p. 7. Ištirtas šurfas Nr. 2 iš V pusēs.

8. Šurfo Nr. 2 R sienelē iš V pusēs, pasiekus ižemj.

9. Šurfo Nr. 2 P sienelē pasiekus ižemj iš Š pusēs.

10. Užmatuotas šurfas Nr. 3 iš V pusės.

11. Ištirtas šurfas Nr. 3 iš R pusės.

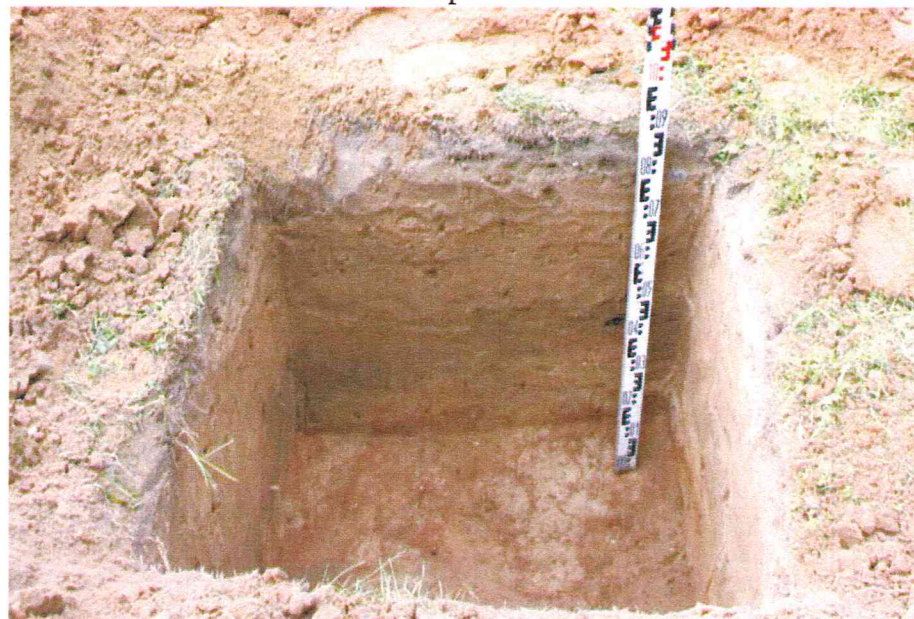
12. Ištirtas šurfas Nr. 3 iš V pusės.

13. Ištirto šurfo Nr. 3 P sienelė iš Š pusės.

14. Užmatuotas šurfas Nr. 4 iš V pusės.

15. Šurfas Nr. 4 iš R pusės.

16. Šurfas Nr. 4 iš Š pusės.

17. Šurfas Nr. 4 iš P pusės.

18. Šurfo Nr. 5 vieta iš P pusės.

19. Šurfo Nr. 5 Š sienelė iš P pusės.

20. Šurfo Nr. 5 R sienelē iš V pusēs.

21. Šurfo Nr. 5 V sienelē iš R pusēs.

22. Šurfo Nr. 6 vieta iš PR pusēs.

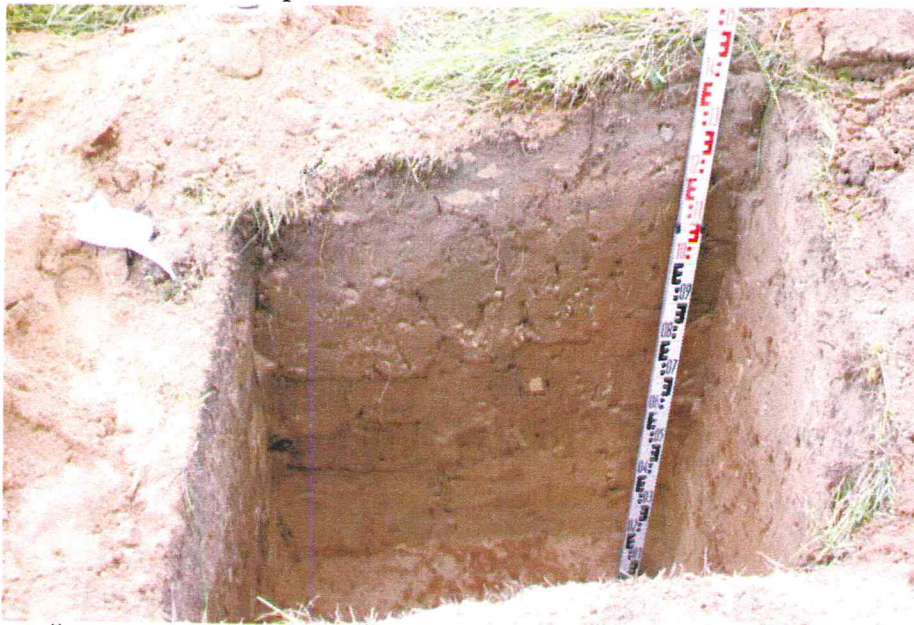
23. Šurfas Nr. 6 iš PV pusēs.

24. Šurfas Nr. 6 iš ŠV pusės.

25. Šurfo Nr. 6 ŠV sienelė iš PR.

26. Šurfo Nr. 6 PV sienelė iš ŠR pusės.

27. Šurfo Nr. 7 vieta iš P pusės.

28. Ištirtas šurfas Nr. 7 iš PR pusės.

29. Šurfas Nr. 7 iš PV pusės.

30. Šurfo Nr. 8 vieta iš P.

31. Šurfas Nr. 8 iš ŠV pusės.

32. Šurfo Nr. 8 PV sienelē iš ŠR pusės.

33. Šurfo Nr. 8 ŠR sienelē iš PV pusės.

34. Šurfo Nr. 9 vieta iš PV pusės.

35. Šurfas Nr. 9 iš PR pusės.

36. Šurfas Nr. 9 iš ŠR pusės.

37. Šurfas Nr. 9 ŠV sienelė iš PR pusės.

38. Šurfa Nr. 9, įžemyje, kv. B1 atidengta stulpaduobė iš PV pusės.

39. Išpreparuota stulpaduobė iš PR pusės.

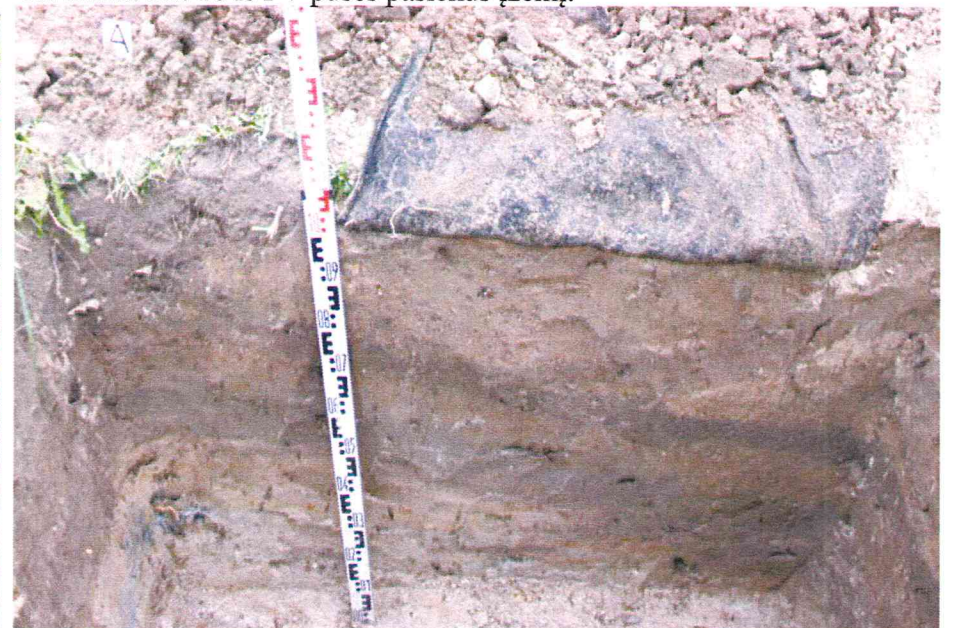
40. Šurfo Nr. 10 vieta iš PR pusės.

41. Šurfas Nr. 10 iš PV pusės pasiekus įžemį.

42. Šurfo Nr. 10 PR sienelė iš ŠV pusės.

43. Šurfo Nr. 10 ŠV sienelė iš PR pusės.

44. Šurfo Nr. 10 PV sienelė iš ŠR pusės.

45. Šurfo Nr. 11 vieta prieš tyrimus iš PR pusės.

46. Šurfas Nr. 11 iš ŠV pusės.

47. Šurfo Nr. 11 PR sienelė iš ŠV pusės.

48. Šurfo Nr. 11 ŠR sienelē iš PV pusēs.

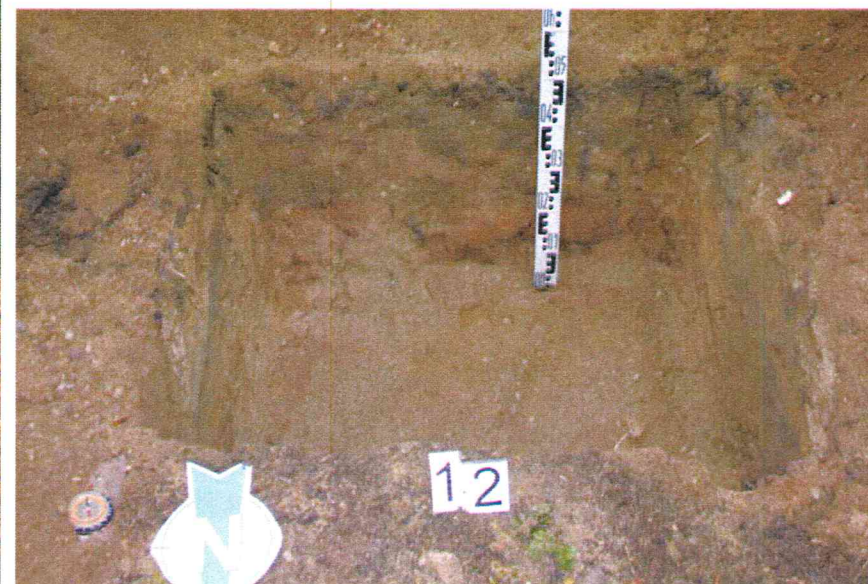
49. Šurfo Nr. 11 PV sienelē iš ŠR pusēs.

50. Šurfo Nr. 11 ŠV sienelē iš PR pusēs.

51. Šurfo Nr. 12 vieta iš PR pusēs.

52. Šurfas Nr. 12 iš Š pusēs.

53. Šurfo Nr. 12 aplinka darbu metu iš R pusės.

54. Šurfas Nr. 12 iš P pusės.

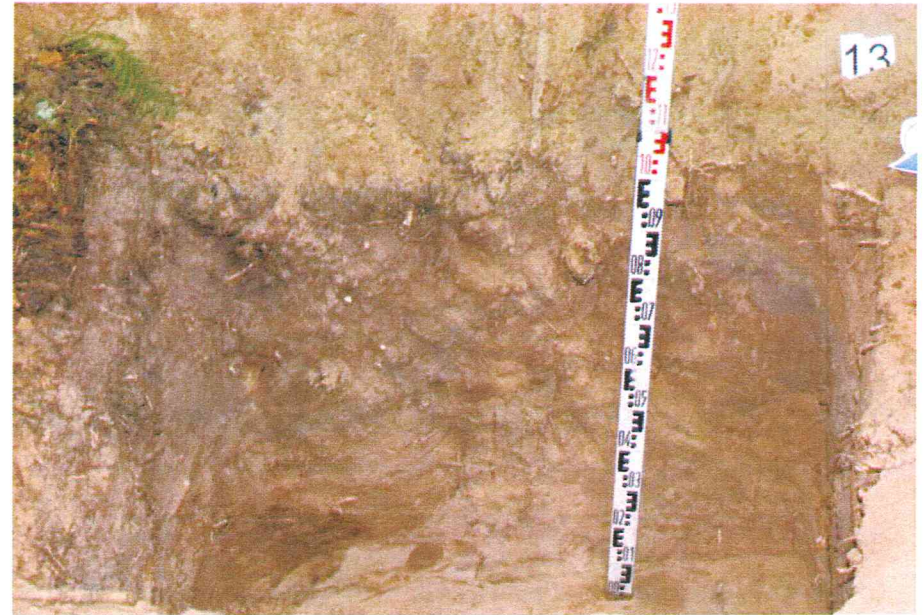
55. Šurfo Nr. 13 vieta prieš tyrimus iš PR pusės.

56. Šurfas Nr. 13 iš PV pusės.

57. Šurfo Nr. 13 ŠR sienelē iš PV pusēs.

58. Šurfo Nr. 13 PV sienelē iš ŠR pusēs.

59. Šurfo Nr. 14 vieta iš PR pusēs.

60. Šurfas Nr. 14 iš Š pusēs.

61. Šurfo Nr. 14 V sienelē iš R pusēs.

62. Šurfo Nr. 14 P sienelē iš Š pusēs.

63. Šurfo Nr. 15 aplinka iš PR pusēs.

64. Šurfo Nr. 15 vieta iš V pusēs.

65. Šurfas Nr. 15 iš V pusės.

66. Šurfas Nr. 15 iš Š pusės.

67. Šurfas Nr. 15 iš R pusės.

68. Šurfo Nr. 16 vieta prieš tyrimus iš V pusės.

69. Šurfas Nr. 16 iš R pusės.

70. Šurfas Nr. 16 iš Š pusės.

71. Šurfo Nr. 17 vieta prieš tyrimus iš R pusės.

72. Šurfas Nr. 17 iš ŠR pusės.

73. Šurfo Nr. 17 PR sienelē iš ŠV pusēs.

74. Šurfas Nr. 18 iš Š pusēs.

75. Šurfas Nr. 18 iš Š pusēs.

76. Šurfo Nr. 18 P sienelē iš Š pusēs.

77. Šurfo Nr. 18 V sienelē iš R pusēs.

PRIEDŲ SĄRAŠAS:

1. Archeologinių žvalgomųjų tyrimų projektas
2. Archeologinių žvalgomųjų tyrimų leidimas
3. Straipsnis leidiniui Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2014 m
4. Kompaktinis diskas

Mindaugas Mačiulis

(tyrėjo vardas, pavardė)

Antakalnio 65-7, Vilnius, +37062079942, kuoklis@gmail.com

(adresas pašto korespondencijai siųsti, telefonas, el. pašto adresas)

Kultūros paveldo departamentui
prie Kultūros ministerijos

PRAŠYMAS IŠDUOTI LEIDIMĄ ATLIKTI ARCHEOLOGINIUS TYRIMUS

2014 m. rugsėjo 3 d.

Prašau išduoti man, Mindaugui Mačiuliui (atestato Nr.1286, išduotas 2010-02-26)

(vardas, pavardė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato išdavimo

data ir Nr. arba mokslo laipsnis ir (ar) pedagoginis vardas)

leidimą atlikti Sudargo piliakalnių teritorijų ir apsaugos zonos (Vorpilio (u. k. 16141);
Pilaitės (u. k. 3264); III piliakalnio (u. k. 3265); II piliakalnio su gyvenvieta (u.
k. 24680); Balnakalnio (u. k. 3263))

(numatomos tirti vietos pavadinimas,

(Šakių r.) žvalgomuosius archeologinius tyrimus

unikalus kodas Kultūros vertybių registre, adresas, archeologinių tyrimų pobūdis)

Archeologinius tyrimus numatoma atlikti 2014 m. rugsėjo – spalio mėn.

(pradžios ir pabaigos terminai)

Archeologinių tyrimų užsakovas Šakių rajono savivaldybė. Bažnyčios g. 4, LT-71120 Šakiai

(vardas, pavardė ar juridinio asmens pavadinimas,

sakiai.sav@is.lt

adresas pašto korespondencijai siųsti, telefonas, el. pašto adresas)

Archeologinių tyrimų grupę sudaro šie archeologai (pildoma, jeigu sudaroma archeologų grupė):

(vardai ir pavardės, telefonai susisiekti)

Informacija apie tyrimams atlikti būtinų sąlygų užtikrinimą _____

(pildoma, jeigu tyrimus

numatoma atlikti po einamųjų metų lapkričio 30 dienos arba esant neigiamai oro temperatūrai, arba įšalusiam gruntui)

Informacija, ar leidimo atlikti archeologinius tyrimus prašoma skubos tvarka _____

(nurodomos Leidimų atlikti archeologinius tyrimus išdavimo tvarkos aprašo

35.1 arba 35.2 punktuose numatytos aplinkybės)

Tyrėjo pasirenkamas bendravimo su Mokslinės archeologijos komisijos sekretoriumi dėl leidimo atlikti archeologinius tyrimus išdavimo būdas:

kuoklis@gmail.com

(pasirinktinai nurodomas elektroninis paštas, arba faksas, arba adresas pašto korespondencijos siuntoms gauti, arba kitas būdas)

PRIDEDAMA:

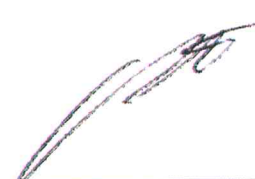
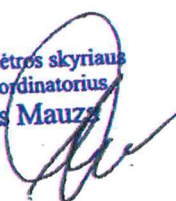
1. Archeologinių tyrimų projektas su priedais, ___8___ lapai.
 2. Kiti pridedami dokumentai _____
-
-

(parašas)

Mindaugas Mačiulis

(vardas, pavardė)

<p>Tyrėjas: M.Mačiulis</p> 	<p>Užsakovas:</p> <p>Regioninės plėtros skyriaus projektų koordinatorius Vytautas Mauza</p> <p>patvirtinimo data: 2014-09-03</p>
--	--

**Sudargo piliakalnių teritorijų ir apsaugos zonos (Šakių r.)
(Vorpilio (u. k. 16141); Pilaitės (u. k. 3264); III piliakalnio (u. k. 3265); II piliakalnio su gyvenvieta
(u.k. 24680); Balnakalnio (u. k. 3263)) archeologinių žvalgomųjų tyrimų**

PROJEKTAS

**VILNIUS
2014**

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Bendrieji duomenys. 2014 metais Sudargo piliakalnių komplekso teritorijoje yra planuojama įrengti automobilių stovėjimo aikštelę, privažiavimo kelio prie kapinių atkarpą, taką, taip pat, teritorijoje pastatyti suprojektuotus, medinius laiptus, pakeliamą užtvartą, lauko tualetą, bei atnaujinti tris medinius tiltelius. Užsakovas: Šakių rajono savivaldybė.

Numatomo tirti objekto aprašymas ir istoriniai duomenys. Penki Sudargo vardu žinomi piliakalniai (Sudargo sen. Šakių r.) išsidėstę kairiajame Nemuno krante, dvejuose kaimuose (Burgaičiuose ir Grinaičiuose), sudarydami du gynybinius kompleksus.

Pirmoji grupė – Sudargo, Grinaičių piliakalnis, vad. Balnakalniu ir Sudargo, Grinaičių II vad. Žydkapiu piliakalnis su gyvenvieta.

Spėjama, jog komplekso pagrindinės pilies vieta buvęs piliakalnis vad. Žydkapiu. Jis yra įrengtas daubų apsuptame aukštumos kyšulyje. Piliakalnis vad. Balnakalniu, esantis apie 100 m į PR nuo vad. Žydkapiu, buvęs pastarojo priešpiliu. Pagrindinio piliakalnio aikštelė pailga, apie 40x30 m dydžio, išžėsta ŠR-PV kryptimi. Iš Š, R, V ją saugo statūs iki 25 m aukščio šlaitai, o iš PV nuo gretutinių aukštumų – 30 m ilgio ir 20 m pločio pylimas, nuo gretimos aukštumos siekias 3,5 m aukščio. Tarp pylimo ir aukštumos yra atkurtas buvęs griovys. Piliakalnio aikštelė, pylimas ir greta jo esanti aukštumas yra smarkiai paveikti žmonių veiklos per pastaruosius šimtmečius – aukštumoje ir piliakalnio aikštelėje XVIII – XIX a. įrengtos žydų kapinės, pylimas, aikštelė ir šlaitų viršutinė dalis II pasaulinio karo metais iškasinėta apkasais.

Antroji grupė – Sudargo, Burgaičių piliakalnis vad. Vorpiliu, Sudargo, Burgaičių II piliakalnis, vad. pilaite, ir Sudargo, Burgaičių III piliakalnis. Šis piliakalnių kompleksas yra įrengtas apie 450 m į ŠR nuo pirmosios grupės.

Pagrindinė pilies vieta – Vorpilis yra įrengtas aukštumos kyšulyje. Jo papilys vad. pilaite yra įrengtas apie 100 į pietryčius. Pagrindinio piliakalnio 30x30 m dydžio aikštelė išlikusi nepilnai, nes ŠV iškyšulio šlaitas smarkiai erodavęs. Iš Š ir R pusių piliakalnį saugo statūs iškyšulio šlaitai nuo Nemuno siekiantys net 35 m aukščio, V šlaitas žemesnis, statintas, jo aukštis apie 13 m. Nuo iš P pusės besidriekiančios aukštumos piliakalnio aikštelę saugojęs pylimas pylimas ir griovys buvę nuarti, tačiau dabar atkurti. Piliakalnio aikštelė sužalota II pasaulinio karo metais kasant apkasus.

Piliakalnio papilys vad. Pilaite, yra įrengtas 10 m žemesniame nei gretimos aukštumos kyšulyje ir iš visų pusių supamas daubų. Aikštelės kraštai nuslinkę, ŠR šlaitas eroduoja. Išlikusi aikštelės dalis apie 15 m ilgio ŠR-PV kryptimi ir apie 10 m pločio.

PV jos gale įrengtas apie 3 m aukščio pylimas.

Trečiasis, bevardis, į kultūros vertybių registrą įrašytas komplekso piliakalnis yra apie 90 m į PR nuo Pilaitės, kyšulyje esančiame apie 13 m žemiau Nemuno krantų aukštumų. Š kyšulio šlaitas nuslinkęs, eroduojantis. Aikštelė siaura, išžesta 55 m šiaurės rytų – pietvakarių kryptimis, jos R gale 1 m aukščio pakilimas, traktuojamas kaip pylimo liekanos. V. Kiaugatės tyrimai parodė, jog tai natūrali kalva, kurti neturi nieko bendra su gynybine funkcija. Visa aikštelė iškasiota apkasais. Kulikauskams ir vėliau Kiaugaitei tyrinėjant šį saugomą kaip piliakalnį objektą aikštelėje vertingo kultūrinio sluoksnio nesurasta¹.

Ankstesni archeologiniai tyrimai. 1970 metais piliakalnių kompleksą tyrinėjo Kulikauskai. Jie tyrinėjo Balnakalnio, Žydkapių, Pilaitės piliakalnius, žvalgė Vorpilio ir trečiąjį bevardį piliakalnį. 1970 m. Žydkapių piliakalnyje R. Kulikauskienė padarė pylimo R galo pjūvį, aikštelėje ištyrė 2 plotus iš viso 72 m². Pylimas supiltas per du kartus. Ankstyvasis 1 m aukščio pylimas plūktas iš molio, išorinėje pusėje tvirtintas akmenimis. Jo išorėje iškastas griovys. Šie įtvirtinimai datuojami pirmaisiais amžiais po Kr. Šiam laikotarpiui priklauso po vėlyvu pylimu aptiktas 25 cm storio kultūrinis sluoksnis. Jame rastas židinyš, geležinis peilis-pjautuvėlis, kaulinės ylos fragmentas, lygi ir grublėta keramika, gyvulių kaulai. II tūkst. pradžioje pylimas paaukštintas ir praplatintas ant jo supilant dalį kultūrinio sluoksnio, jį užplūkiant 1 m storio molio sluoksniu. Šiam laikotarpiui priklauso ir sukamųjų girnų apatinio akmens fragmentas. Tyrėjai piliakalnį datavo II-V a.

2006 m. piliakalnį tyrinėjo V. Kiaugaitė. Tyrimų metu, siekiant išsiaiškinti buvusį piliakalnio pylimo reljefą, padaryti nedideli pjūviai – viso ištirtas 29,25 m² plotas.

2009 m. M. Kvedaravičius vad. Žydkapių piliakalnio pylimo išorinėje pusėje, siekiant atkurti karo metu suniokotą pylimą ištyrė 390 m² jo paviršiaus plotą (iki projekcinio 20 cm gylio), nuimant velėną bei fiksuojant atidengtą paviršių.

Piliakalnio atkuriamo pylimo griovio vietoje jis ištyrė 8 plotus (viso 376 m²). Jie matuoti išligai griovio, ištiriant jį visu ilgiu. Viršutiniame perkasų sluoksnyje (0-20 cm gylyje) surasta keliolika vienetų vėlyvos, XVIII-XX a. datuojamos keramikos fragmentų. 1-1,6 m gylyje aptikti 56 XVIII-XIX a. datuojami palaidojimai, kurių didesnę dalį sudarė, vaikų ir kūdikių kapai².

2005 m. G. Zabiela, siekiant aptikti ir lokalizuoti piliakalnio papėdžių senovės gyvenvietes, tyrinėjo Sudargo – Grinaičių piliakalnių aplinką (12 m²). Į PV-P nuo piliakalnių aptiktas 0,70-1 m storio kultūrinis sluoksnis, kuris pagal keramiką yra datuojamas I tūkst. m. e. p. ³.

¹ Zabiela G., Baubonis Z., Lietuvos piliakalnių atlasas, T.2, V., 2005 m., p. 390-394;

² Kvedaravičius M., Pranckėnaitė E., Zalepūgienė A., Sudargo (Grinaičių) piliakalnis, ATL 2009 metais, 2010 m., p. 53-56;

³ Zabiela G., Sudargo piliakalnių aplinkos (Šakių r., Sudargo sen.) 2005 metų archeologinių žvalgomųjų tyrimų ataskaita, LIIA, B. 4572, p. 17;

2006 m. Žydkapių piliakalnio senovės gyvenvietėje įrengiant informacinį stendą, čia archeologas Z. Baubonis ištyrė vieną 1x1 m dydžio šurfą. Surastas iki 80 cm storio dviejų horizontų kultūrinis sluoksnis be jokių radinių⁴.

1970 metais Balnakalnio piliakalnyje ištirtas P galo pylimas ir pusė aikštelės (iš viso ištirtas 45 m² plotas). Tyrėjai nustatė, jog kultūrinio sluoksnio piliakalnyje nėra, pagal pavienius radinius piliakalnį datavo V-VI a.

Sudargo – Burgaičių piliakalnį archeologai tik žvalgė, aptikę jo aikštelėje neintensyvią kultūrinį sluoksnį.

Archeologiniai tyrimai, siekiant parengti Vorpilio piliakalnio gynybinio pylimo ir griovio restauravimo projektą, 2006 m buvo pradėti V. Kliaugaitės. Tyrinėjimų metu buvo padarytas piliakalnio gynybinių įtvirtinimų – pylimo ir griovių pjūvis (viso 90 m² plotas). Piliakalnio aikštelėje ir už aukštumoje buvusioje senovės gyvenvietėje buvo aptiktas nestoras kultūrinis sluoksnis su lipdyta keramika, kurios daugumą sudarė grublėtoji, pavieniais dirbiniais. Pagal radinius, piliakalnis datuojamas I tūkstantmečiu – II tūkstantmečio pradžia⁵.

2007 m. archeologiniai tyrimai Vorpilio piliakalnyje pratęsti (vad. E. Pranckėnaitė). Ištirtas 433,5 m² plotas. Perkasose užfiksuoti du grioviai, bei stipriai apardyto, nuarto pylimo liekanos. Piliakalnio kultūrinis sluoksnis yra stipriai suardytas arimų. 2007 m. tyrimų metu kultūrinis sluoksnis buvo surasta piliakalnio aikštelėje – Š tyrinėjamų plotų dalyje. Kultūrinio sluoksnio storis siekė 20-35 cm. Į aukštumos pusę kastoje perkasoje, kiek į vakarus nuo anksčiau V. Kliaugaitės tirtos vietos, senovės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio neaptikta⁶.

2008 metais tyrimų vadovė pabaigė tyrimus piliakalnio griovio ir pylimo vietoje. 2008 metais ištirti dar 8 plotai, bendras 236 m² plotas. Tyrimai atlikti palei piliakalnio ŠR pakraštį, daugiausia buvusio gynybinio griovio vietoje. Griovio plotis siekia 5-6,4 m, gylis – 1,4-2 m. Intensyvaus sluoksnio neaptika, rastos kelios dešimtys keramikos šukių.

Taip pat tyrimų metu buvo ištirtas piliakalnio aikštelės ŠR pakraštys, kur buvo numatomi šlaito planiravimo darbai. Čia ištirta 2,5 m pločio nei 12,5 m ilgio juosta. Tyrinėtoje vietoje įžemis pasiektas 30-50 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Ištirtas 32,25 m² plotas. Chronologija liko nepakeista⁷.

⁴ Baubonis Z., Nemuno dviračių trasos informacinių stendų vietų Kukarskės, Maštaičių, Sudargo, Žemosios Panemunės, Žuklių piliakalnių (Šakių raj.) archeologinių žvalgomųjų tyrimų ataskaita, Vilnius, 2010 m., p. 7-8;

⁵ Kliaugaitė V., Sudargo piliakalnių (A1493-1497), Šakių r., 2006 m. archeologinių tyrimų ataskaita, LIIA, B. 4658;

⁶ Pranckėnaitė E., Sudargo, Burgaičių piliakalnio (A1495), Šakių r., 2007 metų archeologinių tyrimų ataskaita, LIIA;

⁷ Pranckėnaitė E., Sudargo, Burgaičių piliakalnio (Vorpilio, A1495), Pilaitės (A1496), Šakių r., 2008 metų archeologinių tyrimų ataskaita, LIIA;

1970 m tyrimų metu Pilaitės piliakalnio aikštelėje (bendras tyrimų plotas 30 m²) aptiktas 30-40 cm storio neintensyvus kultūrinis sluoksnis su lipdytine lygiasiene, gnaibyta bei žiesta keramika, titnago skalda, gyvulių kaulais bei šlaku. Tyrėjai piliakalnį datavo XVIII – XIV a.

2005 metais G. Zabelos tyrimų metu Sudargo – Burgaičių piliakalnio aplinkoje buvo iškasta 20 (1x1 m dydžio) šurfų. Ištirtas 20 m² plotas. Aukštumoje senovės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio nebuvo surasta. Jis rastas tik apie 10 m juostoje palei šlaito link Nemuno pakraštį.

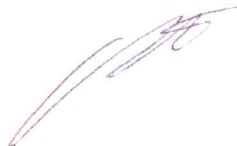
2012 metais, archeologė S. Širvydaitė – Šliupienė atliko žvalgomočius archeologinius tyrimus bei žvalgymus visoje Sudargo piliakalnio komplekso teritorijoje, projektuojamų infrastruktūros vietų vietose. Tyrimų metu šurfais buvo ištirtas 55 m² plotas. Pilaitės piliakalnio aplinkoje tirtuose šurfluose aptikta radinių datuojamų VIII – XIV a. Taip pat projektuojamų automobilių stovėjimo aikštelės, bei alternatyvios automobilių stovėjimo aikštelėse rastos dvi akmens amžiaus radimvietės⁸.

Tyrimų pobūdžio pagrindimas ir tyrimų tikslas. Atsižvelgiant į ankstesnių metų tyrimų duomenis, siekiant patikrinti ar būsimų žemės judinimo darbų vietose yra išlikęs kultūrinis sluoksnis reikalinga atlikti žvalgomočius archeologinius tyrimus. Jį aptikus nustatyti jo stratigrafiją, datavimą, surinkti archeologiškai vertingus radinius.

Tyrimų metodika ir apimtys. Archeologinių žvalgomųjų tyrimų metu, kasant 18 nuo 1x1 iki 2x2 m dydžio šurfų iki įžemio planuojama ištirti 27 m² plotą. Šurfai išdėstyti projektuojamos automobilių aikštelės, privažiavimo kelio prie kapinių atkarpos, tako, jungiančio Burgaičių Vorpilio piliakalnį su anksčiau 2012 metais tiesta tako atšaka, vietose (didžioji tako dalis yra projektuojama vizualinės apsaugos pozonyje), taip pat, trijų atnaujinamų medinių tiltelių, medinių laiptų, pakeliamo užtvaro, bei lauko tualetų vietose.

Tyrimų trukmė. Tyrimai bus atlikti 2014 metų rugsėjo – spalio mėnesiais.

Tyrimų vadovas

M.Mačiulis

2014-09-02, Vilnius

Priedai:

- 1) Tyrimų vietos bei ankstesnių metų tyrimų vietos situacijos planas (1 lapas)
- 2) Tyrimų vietų fotografijos prieš tyrimus (2 lapai)

⁸ Širvydaitė S., Sudargo piliakalnių aplinka, ATL 2012 metais, p. 128-129;

SUDARGO PILIAKALNIŲ KOMPLEKSAS

ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ SITUACIJOS PLANAS

M 1:1000

...	1979 m.	2012 m.	2013 m.	2009 m.	2008 m.	2007 m.	2006 m.	2004 m.	2000 m.	1979 m.
...

...	2014 m. numatomi žvalgymo archeologiniai tyrimai
-----	--

SUTARTINIAI ŽENKLAI

[Symbol]	ESAMI OBJEKTAI, STATINIAI, ŽYMŲLINIAI:	[Symbol]	PERSONYBŲ PAVIRŠIAUS MŪRAJŲ LAIŠKŲ PRIELAIMŲ VIETA
[Symbol]	KULTūros objekto teritorijų ribos	[Symbol]	Irenoti 1,5 m pločio skaldeles dangos takai ST.0.1
[Symbol]	Esamieji asfaltbetoniniai dangos keliai, gatvės	[Symbol]	Irenoti 1 m pločio skaldeles dangos takai ST.1
[Symbol]	Privyčių, asmenų žemėvalių ribos	[Symbol]	Įrengta metaline sienų ir lygių karnių tvora IT
[Symbol]	Esamieji grunto-pyvro dangos keliai	[Symbol]	Užpilti apkasai U
[Symbol]	Esamos automobilių stovėjimo aikštelės	[Symbol]	Užpiltos duobės U2
[Symbol]	Esamas tiltelis	[Symbol]	Užpiltos trasos U3
[Symbol]	Pastatai	[Symbol]	Atkurti apsauginiai pyliniai ir grioviniai AP
[Symbol]	Želdinių plotai	[Symbol]	Atkurti laukų tualetai WC
[Symbol]	Kraštai	[Symbol]	Irenoti kelio ženklai Nr. 306 'stovėjimo vieta'
[Symbol]	Esamieji grunto takai	[Symbol]	Irenoti kelio ženklai Nr. 320 'stovėjimo vieta' su papildoma lentelė Nr. 318
[Symbol]	Ufelių šaltiniai	[Symbol]	Irenoti terasuoti takai TT
[Symbol]	3000 M. SUPROJEKTUOTI IR IRENŲTI IRENGINIAI IR STATINIAI	[Symbol]	Irenotos automobilių stovėjimo aikštelės P1
[Symbol]	Irenotos informacinės dovelės IR	[Symbol]	Panaikinti grunto dangos keliai NK
[Symbol]	Irenotas paminklinis riboženkis PR	[Symbol]	Irenoti informaciniai stendai IS-1
[Symbol]	Irenotas atokvėpido aikštelės AP	[Symbol]	Irenoti 3 m pločio asfaltbetoninių dangos privažiavimo keliai PR-0.1
[Symbol]	Irenoti užtvarami automobiliams UA	[Symbol]	Irenota žaidimų aikštelė ZA
[Symbol]	Irenoti medinių lapštai AL	[Symbol]	Irenotos apžvalgos aikštelės AA
[Symbol]		[Symbol]	Irenotos poilsio aikštelės PK
[Symbol]		[Symbol]	
[Symbol]		[Symbol]	
[Symbol]		[Symbol]	
[Symbol]		[Symbol]	
[Symbol]		[Symbol]	
[Symbol]		[Symbol]	
[Symbol]		[Symbol]	
[Symbol]		[Symbol]	
[Symbol]		[Symbol]	
[Symbol]		[Symbol]	
[Symbol]		[Symbol]	

Pilvakalnis I. Iš pietinio orientacijos atrodantis 2006 m. paruoštas 1:500 M. 1 ir 2 planais. Sudarytojas: UAB "Baltijos projektai". Tyrimas atliktas 2006 m. gegužės mėn. 2007 m. spalio mėn. 2007 m. gruodžio mėn. 2008 m. sausio mėn. 2008 m. vasario mėn. 2008 m. kovo mėn. 2008 m. balandžio mėn. 2008 m. gegužės mėn. 2008 m. birželio mėn. 2008 m. liepos mėn. 2008 m. rugsėjo mėn. 2008 m. spalio mėn. 2008 m. lapkričio mėn. 2008 m. gruodžio mėn. 2009 m. sausio mėn. 2009 m. vasario mėn. 2009 m. kovo mėn. 2009 m. balandžio mėn. 2009 m. gegužės mėn. 2009 m. birželio mėn. 2009 m. liepos mėn. 2009 m. rugsėjo mėn. 2009 m. spalio mėn. 2009 m. lapkričio mėn. 2009 m. gruodžio mėn. 2010 m. sausio mėn. 2010 m. vasario mėn. 2010 m. kovo mėn. 2010 m. balandžio mėn. 2010 m. gegužės mėn. 2010 m. birželio mėn. 2010 m. liepos mėn. 2010 m. rugsėjo mėn. 2010 m. spalio mėn. 2010 m. lapkričio mėn. 2010 m. gruodžio mėn. 2011 m. sausio mėn. 2011 m. vasario mėn. 2011 m. kovo mėn. 2011 m. balandžio mėn. 2011 m. gegužės mėn. 2011 m. birželio mėn. 2011 m. liepos mėn. 2011 m. rugsėjo mėn. 2011 m. spalio mėn. 2011 m. lapkričio mėn. 2011 m. gruodžio mėn. 2012 m. sausio mėn. 2012 m. vasario mėn. 2012 m. kovo mėn. 2012 m. balandžio mėn. 2012 m. gegužės mėn. 2012 m. birželio mėn. 2012 m. liepos mėn. 2012 m. rugsėjo mėn. 2012 m. spalio mėn. 2012 m. lapkričio mėn. 2012 m. gruodžio mėn. 2013 m. sausio mėn. 2013 m. vasario mėn. 2013 m. kovo mėn. 2013 m. balandžio mėn. 2013 m. gegužės mėn. 2013 m. birželio mėn. 2013 m. liepos mėn. 2013 m. rugsėjo mėn. 2013 m. spalio mėn. 2013 m. lapkričio mėn. 2013 m. gruodžio mėn. 2014 m. sausio mėn. 2014 m. vasario mėn. 2014 m. kovo mėn. 2014 m. balandžio mėn. 2014 m. gegužės mėn. 2014 m. birželio mėn. 2014 m. liepos mėn. 2014 m. rugsėjo mėn. 2014 m. spalio mėn. 2014 m. lapkričio mėn. 2014 m. gruodžio mėn. 2015 m. sausio mėn. 2015 m. vasario mėn. 2015 m. kovo mėn. 2015 m. balandžio mėn. 2015 m. gegužės mėn. 2015 m. birželio mėn. 2015 m. liepos mėn. 2015 m. rugsėjo mėn. 2015 m. spalio mėn. 2015 m. lapkričio mėn. 2015 m. gruodžio mėn. 2016 m. sausio mėn. 2016 m. vasario mėn. 2016 m. kovo mėn. 2016 m. balandžio mėn. 2016 m. gegužės mėn. 2016 m. birželio mėn. 2016 m. liepos mėn. 2016 m. rugsėjo mėn. 2016 m. spalio mėn. 2016 m. lapkričio mėn. 2016 m. gruodžio mėn. 2017 m. sausio mėn. 2017 m. vasario mėn. 2017 m. kovo mėn. 2017 m. balandžio mėn. 2017 m. gegužės mėn. 2017 m. birželio mėn. 2017 m. liepos mėn. 2017 m. rugsėjo mėn. 2017 m. spalio mėn. 2017 m. lapkričio mėn. 2017 m. gruodžio mėn. 2018 m. sausio mėn. 2018 m. vasario mėn. 2018 m. kovo mėn. 2018 m. balandžio mėn. 2018 m. gegužės mėn. 2018 m. birželio mėn. 2018 m. liepos mėn. 2018 m. rugsėjo mėn. 2018 m. spalio mėn. 2018 m. lapkričio mėn. 2018 m. gruodžio mėn. 2019 m. sausio mėn. 2019 m. vasario mėn. 2019 m. kovo mėn. 2019 m. balandžio mėn. 2019 m. gegužės mėn. 2019 m. birželio mėn. 2019 m. liepos mėn. 2019 m. rugsėjo mėn. 2019 m. spalio mėn. 2019 m. lapkričio mėn. 2019 m. gruodžio mėn. 2020 m. sausio mėn. 2020 m. vasario mėn. 2020 m. kovo mėn. 2020 m. balandžio mėn. 2020 m. gegužės mėn. 2020 m. birželio mėn. 2020 m. liepos mėn. 2020 m. rugsėjo mėn. 2020 m. spalio mėn. 2020 m. lapkričio mėn. 2020 m. gruodžio mėn. 2021 m. sausio mėn. 2021 m. vasario mėn. 2021 m. kovo mėn. 2021 m. balandžio mėn. 2021 m. gegužės mėn. 2021 m. birželio mėn. 2021 m. liepos mėn. 2021 m. rugsėjo mėn. 2021 m. spalio mėn. 2021 m. lapkričio mėn. 2021 m. gruodžio mėn. 2022 m. sausio mėn. 2022 m. vasario mėn. 2022 m. kovo mėn. 2022 m. balandžio mėn. 2022 m. gegužės mėn. 2022 m. birželio mėn. 2022 m. liepos mėn. 2022 m. rugsėjo mėn. 2022 m. spalio mėn. 2022 m. lapkričio mėn. 2022 m. gruodžio mėn. 2023 m. sausio mėn. 2023 m. vasario mėn. 2023 m. kovo mėn. 2023 m. balandžio mėn. 2023 m. gegužės mėn. 2023 m. birželio mėn. 2023 m. liepos mėn. 2023 m. rugsėjo mėn. 2023 m. spalio mėn. 2023 m. lapkričio mėn. 2023 m. gruodžio mėn. 2024 m. sausio mėn. 2024 m. vasario mėn. 2024 m. kovo mėn. 2024 m. balandžio mėn. 2024 m. gegužės mėn. 2024 m. birželio mėn. 2024 m. liepos mėn. 2024 m. rugsėjo mėn. 2024 m. spalio mėn. 2024 m. lapkričio mėn. 2024 m. gruodžio mėn.

69

PILIAKALNIS I. 1.5

1. Projektuojamos automobilių stovėjimo aikštelės vieta iš PV.

2. Esamas tiltelis į V nuo II Sudargo, Grinaičių piliakalnio iš PR.

3. Esamas tiltelis tarp senųjų žydų kapinių ir Balnakalnio iš ŠV.

4. Projektuojamas asfaltuotas privažiavimas prie kapinių iš PV.

5. Komplekso teritorijos Š dalyje būsimo tako vieta iš PR.

**KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS**

LEIDIMAS ATLIKTI ARCHEOLOGINIUS TYRIMUS

2014-09-25

(data)

Nr.

Vilnius

LA-364

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571) 18 straipsnio 6 dalimi, šis leidimas išduotas

Mindaugui Mačiuliui, 2010-05-21, Nr. 1337

(tyrėjo vardas, pavardė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato išdavimo data ir Nr.

arba mokslo laipsnis ir (ar) pedagoginis vardas)

atlikti:

Sudargo, Grinaičių piliakalnio, vad. Balnakalniu (3263) teritorijos ir apsaugos zonos,

Pilaikalnio II su gyvenvieta (24680) teritorijos ir apsaugos zonos,

Sudargo, Burgaičių piliakalnio su gyvenvieta (37620) teritorijos ir apsaugos zonos,

Sudargo, Burgaičių piliakalnio, vad. Pilaite (3264) teritorijos ir apsaugos zonos,

(numatomos tirti vietos pavadinimas, unikalus kodas Kultūros vertybių registre.

Šakių r. sav., Burgaičių k.,

adresas, archeologinių tyrimų pobūdis)

žvalgomojus archeologinius tyrimus

pagal archeologinių tyrimų projektą:

Sudargo piliakalnių teritorijų ir apsaugos zonos (Šakių r.) (Vorpilio (u.k. 16141); Pilaitės

(u.k. 3264); III piliakalnio (u.k. 3265); II piliakalnio (u.k. 34680); Balnakalnio (u.k. 3263))

archeologinių žvalgomųjų tyrimų projektas, 2014-09-16

(projekto pavadinimas, aprobavimo data)

archeologinių tyrimų grupę sudaro šie archeologai (pildoma, jeigu grupė sudaroma):

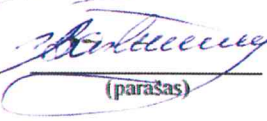
(vardai, pavardės)

(antra pusė)

Papildomi paveldosaugos reikalavimai archeologinių tyrimų metu :

Leidimas galioja iki 2014-11-30
(metai, mėnuo, diena)

Leidimo galiojimas pratęstas iki _____
(metai, mėnuo, diena)

Apskaitos, paveldotvarkos planavimo
skyriaus vyriausioji specialistė
(leidimą išdavusio tarnautojo pareigų pavadinimas) (parašas)
A. V.

Ieva Bartminaitė
(vardas, pavardė)

(leidimą galiojimą pratęsusio tarnautojo pareigų pavadinimas) _____ (parašas) _____ (vardas, pavardė)
A. V.

Leidimas taip pat tyrėjui suteikia teisę naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrėjas archeologinių tyrimų metu ir juos atlikęs privalo laikytis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571), Paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“, patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. IV-538 (Žin., 2011, Nr. 109-5162), Nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimui reikalingų tyrimų duomenų apimties aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Kultūros ministro 2005 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. IV-259 (Žin., 2005, Nr. 80-2927), Kultūros paveldo objektų ar vietovių apžiūros, būklės fiksavimo ir tyrimo atlikimo užtikrinimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. IV-240 (Žin., 2005, Nr. 76-2766), Nekilnojamojo kultūros paveldo tyrimų metu rastų archeologinių radinių perdavimo muziejams taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005 m. vasario 25 d. įsakymu Nr. IV-66 (Žin., 2005, Nr. 30-960), Leidimų atlikti archeologinius tyrimus išdavimo tvarkos aprašo, kitų teisės aktų nustatytų paveldosaugos reikalavimų ir šiame leidime nustatytų papildomų paveldosaugos reikalavimų.

<p>M.Mačiulis</p> 	<p>Sudaro piliakalnių teritorijų ir apsaugos zonos (Šakių r.) archeologiniai žvalgomieji tyrimai</p>	<p>Numatomose infrastruktūros vietose iškasta 18 įvairaus dydžio šurfių ištirtas bendras 27 m² plotas.</p>	<p>Aptikta įvairaus storio (iki 1, 5 m) žemės sluoksniai, susiformavę daugiausia slenkant šlaitams. Vietomis aptikta XIX – XX a. pavienių keramikos šukių.</p>
--	--	---	--